

Základná škola Vysoká nad Kysucou – Horný Kelčov

023 55 Vysoká nad Kysucou

Školský vzdelávací program

ISCED 1 - Primárne vzdelávanie

Školský rok 2008/2009

Školský vzdelávací program – primárne vzdelávanie

Pre 1. stupeň ZŠ

Motto – „Keď ľúbime, ľúbime celého človeka takého aký je, nie takého, akým chceme aby bol.“ (Tolstoj)

Vzdelávací program

Stupeň vzdelania **ISCED 1**

Dĺžka štúdia štyri roky

Vyučovací jazyk: **slovenský**

Študijná forma – **denná**

Druh školy: **štátna**

Predkladateľ:

Názov školy **Základná škola Vysoká nad Kysucou – Horný Kelčov**

Adresa: **Horný Kelčov 658, 023 55 Vysoká nad Kysucou**

IČO: **37812262**

Riaditeľ školy: **Mgr. Mária Pivková**

Koordinátor pre tvorbu ŠVP: **Mgr. Zdenka Lisková, Mgr. Emília Krasulová**

Ďalšie kontakty: **tel. č. 041/4364 372**

mail: **zskelcov@post.sk**

Zriaďovateľ: **Obecný úrad Vysoká nad Kysucou**

Názov

Adresa: **023 55 Vysoká nad Kysucou**

Kontakty: **041/42 04 164**

Platnosť dokumentu do **31. 8. 2012**

Podpis riaditeľa

Úvod

Ako často počúvame od našich učiteľov, že deti sa nechcú učiť, na hodinách vyrušujú, že je problém s disciplínou v škole? Je pravda, že udržať pracovný poriadok v triede nie je tak jednoducho ľahké (snáď ani nikdy to ľahké nebolo), no na druhej strane, nie je to tak neprekonateľný problém, ako by to radi nahovorili niektorí znechutení učitelia. Efektívne riadenie (manažment) výchovno-vzdelávacieho procesu, ako významná súčasť prípravy pedagógov, môže tomu napomôcť. Ide, ale tiež o to, že do akej miery a ako aktuálne sú s riadením výchovno-vzdelávacieho procesu pedagógovia oboznámení, vzdelávaní a ako to využívajú v súčasných školských podmienkach.

Tradičný behaviorálny prístup k školským činnostiam vychádza z riadeného poskytovania odmien a trestov: dodržiješ pravidlá = odmena, si neposlušný = trest. Humanistický prístup zdôrazňuje hodnotový systém žiaka, jasnú a efektívnu komunikáciu s ním, spoločnú zodpovednosť, riešenie konfliktov, seberovnej osobnosti, úsilie o napĺňovanie potrieb žiaka.

Školskú politiku, dlhodobú koncepciu rozvoja školstva určuje ministerstvo školstva prostredníctvom prepracovaných všeobecne záväzných právnych noriem, nariadení, pokynov, usmernení pre školy a školské zariadenia (napr. učebné plány, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy, pedagogicko-organizačné pokyny. Koncepcia školstva je obsiahnutá v programovom vyhlásení vlády. Stratégiu rozvoja školstva ovplyvňuje stratégia rozvoja spoločnosti v jednotlivých oblastiach (sociálnej, kultúrnej, hospodárskej, ekonomickej....), čo v praxi znamená prepojiť spoločenské ciele s potrebami a záujmami školy, s možnosťami pedagógov a žiakov školy.

1 Charakteristika školy

Základná škola Vysoká nad Kysucou - Horný Kelčov je osadová plno organizovaná škola ležiaca v Euroregióne Horné Kysuce. V tomto kalendárnom roku 2008 oslávi škola 35. výročie svojho vzniku. Tridsaťpäť rokov v živote človeka je takmer polovica jeho plodného života. A čo je 35 rokov v živote školy? Sú to stovky a stovky tvári, ktoré prešli jej bránami do ďalšieho života, tisícky hodín presedených v školských laviciach, popísané tabule, zošity atď....

Od 1. júla 2002 sa stala aj naša škola právnym subjektom a prešla pod nového zriaďovateľa, ktorým je obec Vysoká nad Kysucou. Škola leží 3 km od hraníc s Českou republikou, obcou Bíla. V obci Vysoká nad Kysucou máme dve základné školy – Základnú školu E. A. Cernana a Základnú školu Horný Kelčov. Kontinuita školy, ako súčasť obce, jej poslanie a profilácia, nadväznosť na tradície školy, spätosť minulosti so súčasnosťou vystihuje i logo školy.

Škola má jedno poschodie, na ktorom sa vyučujú žiaci II. stupňa. Na prízemí sa vzdelávajú žiaci I. stupňa a špeciálnej triedy. Školu v súčasnosti navštevuje 99 žiakov, avšak kapacita školy je oveľa väčšia. Pri vzniku školy bolo zapísaných 234 žiakov. Z dôvodu nízkeho počtu žiakov v triedach sú ročníky na prvom stupni spojené (1. a 3. ročník, 2. a 4. ročník).

Na I. stupni sa vyučuje podľa variantu 1 – základného v ročníkoch 2,3,4; v prvom ročníku sa vyučuje podľa učebného plánu primárneho vzdelávania; na II. stupni podľa variantu 2 – základného v ročníkoch 6,7,8,9, v piatom ročníku sa vyučuje podľa učebného plánu nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Z okolitých osád do školy dochádza 45 detí, 9 detí zo vzdialenosti 4,5 km a 4 deti z 3 km vzdialenej osady. 32 detí zo vzdialenosti 2 km a menej. Ostatné deti sú z blízkeho detského domova a ústredia Horného Kelčova. Dochádzku do školy najmä v zimnom období komplikujú snehové kalamity, prerušovaná dodávka elektrickej energie, chrípková epidémia. V spolupráci s Obecným úradom Vysoká nad Kysucou bola v máji 2007 uskutočnená plynofikácia troch budov základnej školy.

Celkový počet žiakov a sociálne zloženia žiakov uvádzam v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1 Celkový počet žiakov a sociálne zloženie

Školský rok	Celkový počet žiakov	Žiaci z detského domova		Žiaci so sociálne znevýhodneného rodinného prostredia		Integrovaní žiaci	
		počet	%	počet	%	počet	%
2007/2008	99	25	25,25	17	17,17	14	14,14
2006/2007	99	29	29,29	15	15,15	11	11,11
2005/2006	96	32	33,33	18	18,75	6	6,25

Z tabuľky je zrejmé, že počet integrovaných žiakov školy sa za posledné roky zvyšuje a tomuto faktoru musí škola prispôbiť výchovu a vzdelávanie žiakov.

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

(ďalej používam skratku tohto pojmu ŠVVP)

a) žiaci so zdravotným znevýhodnením:

- ☐ telesne a mentálne postihnutý žiak
- ☐ mentálne postihnutí žiaci v počte 11, ktorí sú začlenení - integrovaní v bežnej triede, základnej školy, vzdelávaní podľa UO ŠZŠ Variant A
- ☐ vývinové poruchy učenia - dvaja žiaci, ktorí majú tieto poruchy učenia spojené s poruchami správania – hyperaktivitou, ADHD

b) žiaci zo sociálne znevýhodneného rodinného prostredia

– 17 žiakov

Škola podľa potrieb detí s ŠVVP realizovala niekoľko priestorových úprav v špeciálnej triede – vytvorila:

- ☐ pre zabezpečenie pracovného vyučovania, pracovné dielne, kuchynský kútik, relaxačný koberec, oddychový kútik a v spolupráci s Dobrovoľným hasičským

zborom v Hornom Kelčove vytvorila záhradný domček, ktorý slúži na výchovu a vzdelávanie v prírodnom prostredí priľahlého školského areálu a parku, ktorý ponúka faunu a flóru, ktorá je súčasťou chránenej krajinskej oblasti CHKO Kysuce

- ❑ Kompenzačné prostriedky
- ❑ Knižný fond

Pre potreby školy od 8. januára 2007 škola zamestnáva špeciálneho pedagóga. Okrem výchovno-vzdelávacej činnosti v špeciálnej triede, má ako nadčasové hodiny špeciálnu pedagogiku, kde sa venuje deťom so ŠVVP a konzultuje ich výchovno-vzdelávacie výsledky so zákonnými zástupcami, prípadne štatutárnymi zástupcami – riaditeľ detského domova, vychovávatelia detského domova. Spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradňou v Čadci, so Špeciálno-pedagogickou poradňou v Čadci a Logopedickou poradňou v Turzovke. Táto funkcia je veľmi potrebná z toho dôvodu, že deti ktoré prichádzajú do detského domova majú mnohé psychické bariéry. Tieto treba spoločnými silami prekonať a uvedomovať si, že pre dieťa je existenčne dôležité, aby detstvo preživalo v atmosfére žičlivosti, lásky a pochopenia. Táto atmosféra mu pomáha objavovať a rozvíjať jeho osobné schopnosti. Netreba ale zabúdať aj na atmosféru poriadku, náročnosti a jasných pravidiel, ktorá vytvára predpoklady tieto schopnosti uplatňovať. Tam, kde je požiadavka náročnosti pedagóga v súlade s ľudským prístupom a je i v súlade s prostredím, v ktorom dieťa vyrastá, sú výsledky pozitívne. Pozitívne hodnotíme i úspešnú individuálnu integráciu žiakov so špeciálno-výchovno-vzdelávacími potrebami v bežných triedach, u ktorých dochádza ku kvalitatívnemu zlepšeniu prospechu a tým i k následnej pozitívnej motivácii k plneniu školských povinností a zvyšovaniu ich zdravého sebavedomia.

Okrem špeciálneho pedagóga výchovu a vzdelávanie zabezpečuje 10 pedagogických zamestnancov, z toho na plný úväzok pracuje 8 pedagógov a 2 pedagógovia pracujú na skrátenej úväzok ako vyučujúci dejepisu a náboženskej výchovy. Z ôsmich pedagógov na plný úväzok má 6 pedagógov prvú kvalifikačnú skúšku pre danú aprobáciu a do počtu je zahrnutá aj vychovávateľka školského klubu. Na našej škole pracuje výchovná poradkyňa, koordinátor prevencie závislostí, koordinátor environmentálnej výchovy a koordinátor výchovy k manželstvu a rodičovstvu.

Vzdelávanie pedagogických pracovníkov sa prispôsobuje podľa potrieb školy a podľa ponuky Metodicko-pedagogického centra v Banskej Bystrici. Priemerný vek pedagogických

zamestnancov školy je 35,4 roka, odborná kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov je 87,3 %.

Celkový počet nepedagogických zamestnancov je šesť, z toho traja pracujú v školskej jedálni a traja na úseku školník a upratovačky. Z uvedeného počtu štyria pracujú na skrátenej úväzok a do roku 2007 sme zamestnávali i zamestnanca so zníženou pracovnou schopnosťou.

Komplexne vybudovanú školu tvoria tri budovy – učebný pavilón, telocvična so školskou dielňou a školským klubom, školská jedáleň s elokovaným oddelením materskej školy. Rozsiahly areál vybudovaný v peknom prírodnom prostredí tvorí park, školský pozemok, sad, amfiteáter, športovo-branný areál s hádzanárskym ihriskom, bežeckou a prekážkovou dráhou, sektorom na vrh guľou, doskočisko, poľná telocvična a relaxačný sektor. Neodlúčiteľnou súčasťou je žiacka a učiteľská knižnica. Uvedené prostredie vytvára priaznivé podmienky pre vzdelávanie a výchovu žiakov z regiónu tejto časti obce, ale aj pre deti z miestneho detského domova.

Na škole pracuje predmetová komisia matematiky a prírodovedných predmetov, predmetová komisia jazykov, predmetová komisia výchovných predmetov a metodické združenie pre I. stupeň ZŠ.

Vybavenosť kabinetov pre jednotlivé predmety je dobrá. Obsahuje vybavenosť tried počítačovou technikou. Na škole je počítačová učebňa s počtom počítačov 8 a jednou tlačiarňou. Pre zlepšenie tejto situácie a vylepšenie materiálno-technickej základne sme od roku 2007 v spolupráci s rodičovskou radou pri ZŠ a zo zberovej činnosti školy zakúpili dva počítače, notebook a dataprojektor, zároveň sme zakúpili výukové programy pre deti na I. stupni a hlavné predmety na II. stupni. Podľa počtu detí nám bolo pridelených 6 počítačov z projektu INFOVEK a 1. časť výukových programov. V úsilí zlepšovania materiálno-technickej základne budeme pokračovať i naďalej.

Úspešnosť pripravenosti žiakov na ďalšie vzdelávanie a prax potvrdzujú i výsledky umiestňovania žiakov po skončení školy. Zo žiakov končiacich školskú dochádzku sa umiestnilo 65 % žiakov na gymnázia, SOŠ, SOU s maturitou.

V spolupráci so Základnou školou v Makove a Základnou školou E. A. Cernana vo Vysokej nad Kysucou ústredí, sme uskutočnili športovú akciu „Beh na Gerlachovský štít“ pod záštitou Občianskeho združenia Voľný čas. Celá športová akcia spočívala v štafetovom prekonaní nadmorskej výšky 80 m a trate dĺžky 550 m pri celkovom počte 120 účastníkov.

K dlhodobým projektom, do ktorých sa zapojila naša škola patrí aj Mliečna liga DANONE. Prostredníctvom školského bufetu je žiakom sprístupnené podávanie mliečnych výrobkov.

Zapojili sme sa do jednotlivých projektov vyhlásených Ministerstvom školstva SR. Spracovali sme projekty:

- „Revitalizácia školských jedální“,
- „Revitalizácia školských knižníc“,
- „Zriadenie jazykového laboratória“
- „Otvorená škola – oblasť telovýchovy a športu“.

Uvedené projekty boli podané v riadnych termínoch a v súčasnej dobe čakáme na ich vyhodnotenie.

Vďační sme aj za pomoc a spoluprácu pri uskutočňovaní preventívno-výchovných aktivít zameraných na predchádzanie negatívnym javom v správaní a konaní detí organizovaním prednášok, besied s odborníkmi s OR PZ v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, hraničnou políciou a s Kysuckým osvetovým strediskom, štátnym zdravotným ústavom, Centrom voľného času v Čadci, Centrom voľného času v Turzovke i s Centrom prevencie v Čadci, Pedagogicko-psychologickou poradňou v Čadci a Špeciálno-pedagogickou poradňou v Čadci. Nemalá vďaka patrí Obecnému úradu vo Vysokej nad Kysucou a taktiež Občianskemu združeniu Voľný čas.

Aby sa žiaci a pedagógovia cítili v škole čo najpríjemnejšie, staráme sa v spolupráci s predmetovou komisiou výchovných predmetov, o upravené a estetické prostredie tried a chodieb. Aktuálne informácie o aktivitách školy zobrazujeme na informačných tabuliach a nástenkách. K estetickému prostrediu patria v neposlednom rade aj výzdoby okien, výstavky k vianočným a veľkonočným sviatkom, výstavky výrobkov z technickej výchovy a príležitostné výstavky k výročiam školy taktiež prezentácia výrobkov detí na obecnom úrade.

Bezpečné a zdraviu vyhovujúce podmienky v priestoroch na vyučovanie, poučenie žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pravidelné školenia zamestnancov školy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a proti požiaru a odstraňovanie nedostatkov podľa výsledkov revízií, umožňuje výchovno-vzdelávací proces bez úrazu, o čom svedčí už päťročný výkaz o úrazovosti MŠ SR ÚR 1 – 01. 2

2 Cieľ, poslanie, hodnoty a vízia školy

2.1 Cieľ školy

Cieľom našej školy je rozvoj a postupný prechod tradičnej školy na školu moderného typu s novými metódami a formami práce školy, ktorá by bola prítiahľivá pre deti aj ich rodičov.

2.2 Poslanie školy

Naša škola poskytuje základné vzdelanie, zabezpečuje rozumovú výchovu v zmysle vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie, telesnú výchovu a ekologickú výchovu žiakov, umožňuje a poskytuje mravnú, estetickú, pracovnú, zdravotnú aj náboženskú výchovu. Pripravuje žiakov pre ďalšie štúdium a prax.

2.3 Hodnoty školy

- úcta	- spolupráca
- spravodlivosť	- tolerantnosť
- dôvera	- pomoc
- zodpovednosť	- objektívnosť
- ľudskosť	- tvorivosť
- spoľahlivosť	- otvorenosť

2.4 Vízia školy

Progresívna škola, ktorá každému žiakovi poskytuje dobré podmienky pre získanie základných kompetencií vo vzdelávaní a v socializácii.

2.4.1 Analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia školy

2.4.1.1 Analýza vonkajšieho prostredia – STEPE analýza

Otázka: „Kde sme dnes?“ však zahŕňa oveľa viac, ako len to, čo sa deje v škole. Pýta sa aj na kvalitu prostredia v ktorom sa škola nachádza a čomu škola musí čeliť. Tu sa ukazuje užitočná analýza, ktorá pomenúva faktory, ktoré tlačia na zmenu školy z externého prostredia. Sú to faktory, ktoré škola samotná nemôže zmeniť, je dobré, ak ich budeme pri tvorbe svojich cieľov zvažovať. (Novák, M., 2004)

Takejto analýze vonkajších faktorov sme podrobili i našu školu. Výsledky uvádzam v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2. STEPE analýza na podmienkach Základnej školy Horný Kelčov

Sociálne faktory S	- vysoká nezamestnanosť - negatívny demografický vývoj - existenčné problémy sociálne slabých rodín - migrácia za prácou - psychosociálne správanie rodičov - požadovaná úroveň edukácie - životný štýl - kultúra okolia
Technologické faktory T	- nové informačno-komunikačné technológie - internet

	- edukačné softwari - nové informačné pramene pre učiteľov a žiakov
Ekonomické faktory E	- výdaje na edukáciu - normatív na žiaka - prerozdelenie financií - dve základné školy v obci - vykurovacie pások - ceny energií a plynu - miera inflácie a percento rastu HDP - ekonomické zameranie regiónu - mimorozpočtové zdroje
Politické faktory P	- priority vlády - štátna edukačná politika - legislatíva - nový školský zákon
Ekologické faktory E	- ekologické vykurovanie - separácia a cena odpadov - ochrana životného prostredia - poloha školy – CHKO Kysuce

2.4.1.2 Analýza vnútorného prostredia našej školy – SWOT analýza

Na vyhodnocovacej porade v júni 2008 učitelia našej školy vymedzili prednosti a nedostatky, príležitosti a riziká, ako počiatočný stav pre ďalšie úvahy o zameraní vzdelávania a života školy.

Základným kameňom bola úvodná inštrukcia, tímová práca, otvorenosť, postrehy.

Pedagogickí zamestnanci boli rozdelení do skupín podľa predmetových komisií a jeden odprezentoval návrhy komisie. Nasledovala diskusia k jednotlivým výstupom. V závere sme spoločne určili silné a slabé stránky, šance a riziká.

Tabuľka č. 3.: SWOT analýza na podmienkach školy ZŠ Horný Kelčov

Silné stránky STRENGTH	- kvalifikovanosť a odbornosť učiteľov - spolupráca so zriaďovateľom - motivácia učiteľov vzdelávať sa - úspešnosť žiakov v prijatí na stredné školy - kreativita učiteľov - kolektív, ako pracovný tím - ochota spolupracovať - prezentácia na verejnosti - mimoškolská činnosť – úspešnosť v súťažiach - spolupráca s rodičmi - dostupnosť informácií o škole formou obecného infokanálu, nástenka na obecnom úrade, priestory školy - spolupráca s externým prostredím – detský domov, Rodičovská rada - špeciálne poradenstvo - komunikácia medzi ľuďmi - správanie sa v zmysle dohodnutých hodnôt - zručnosti nepedagogických zamestnancov - priestorové podmienky - prístup na internet - úspechy žiakov v súťažiach
--	--

Slabé stránky WEAKNESS	- poloha školy - aktivity v rámci projektov - chýbajúce odborné učebne a jazykové laboratória - fluktuácia učiteľov cudzích jazykov - nedostatok finančných prostriedkov - sociálne podmienky žiakov - zvýšený počet problémových žiakov - vybavenosť školskej knižnice - využívanie IKT na vyučovaní - atraktivnosť edukačnej ponuky - využívanie alternatívnych vyučovacích metód
--	---

Šance, možnosti OPPORTUNITIES	- nový školský zákon – obsahová reforma, postavenie a odmeňovanie - využívanie alternatívnych metód a foriem výučby - rozvoj práce s informačnými a komunikačnými technológiami - ďalšie vzdelávanie učiteľov - využívanie tvorivosti učiteľov pri vytváraní projektov - zavedenie výučby cudzích jazykov od 1. ročníka - zlepšiť vybavenosť školy - širšia ponuka voliteľných a nepovinných predmetov - dofinancovanie rozpočtu zriaďovateľom - rekonštrukcia strechy telocvične - rozvoj regiónu - atraktivnosť služieb, ktoré škola ponúka
--	--

Riziká THREATS	- demografický pokles populácie - zvyšovanie nákladov na prevádzku - nedostatok finančných prostriedkov cena energií, plynu - blízkosť inej základnej školy
---	--

Z uvedenej analýzy vyplýva, že medzi silné stránky patrí ľudský potenciál práce pre ochotu spolupracovať, motiváciu ďalej sa vzdelávať, ich odbornosť a spolupráca s externým prostredím.

Slabé stránky sa prejavili v samotnom vyučovacom procese, využívaním alternatívnych vyučovacích metód, atraktívnosti edukačnej ponuky, materiálno-technické vybavenie školy.

3 Návrh strategických cieľov školy

3.1 Strategický cieľ č. 1.: Od školského roku 2012/2013 budú absolventi našej školy vedieť prezentovať vlastný projekt s využitím IKT

Medzi veľmi silné stránky našej školy patrí vybavenosť IKT, prístup na internet, ako i zručnosti vyučujúcich využívať tieto technológie. Práve touto silnou stránkou by sme chceli pôsobiť na rozvoj projektového vyučovania, čím súčasne budeme u žiakov rozvíjať kompetencie súvisiace s realizáciou tohto typu výučby.

Prípravná fáza: 1. 9. 2008 – 31. 8. 2010

Špecifický cieľ 1: do 31. 12. 2009 vypracovať návrh projektu

Indikátor: Prezentácia návrhu projektu

Aktivity:

- navštíviť školu, kde sa s projektovým vyučovaním pracuje
- vytvoriť projektový tím
- vytvoriť plán stretávania projektového tímu
- vypracovať plán vzdelávania pilotných učiteľov v tvorbe projektov, ako i práce s IKT
- zabezpečiť zdroje – finančné, materiálne, ľudské
- vypracovať finančné ohodnotenie zúčastnených
- vypracovať spôsob komunikácie: riaditeľ školy – projektový tím – rodičia
- vytvoriť systém hodnotenia žiakov
- zorganizovať stretnutie pedagógovia – rodičia a oboznámiť ich s projektom

špecifický cieľ č. 2: do 31. 8. 2010 majú pilotní učitelia potrebné kompetencie

Indikátor: Prezentácia prípravy na pilotáž

Aktivity:

- zrealizovať pre pilotov školenia na tvorbu projektov ako i využívania IKT podľa stanoveného plánu
- vypracovať okruhy tém a zamerania projektov

Pilotná fáza: 1. 9. 2010 – 30. 6. 2012

Špecifický cieľ č. 3: do 30. 6. 2012 získať informácie a údaje z pilotáže

Indikátor: súpis informácií a údajov

Aktivity:

- vybrať pilotné triedy z ročníkov 6, 7
- inštruovať a motivovať žiakov k realizácii projektov
- oboznámiť žiakov so štruktúrou a osnovou projektu
- dohodnúť spôsob a časový rozvrh komunikácie učiteľ – žiak
- sprostredkovať žiakom zdroje informačných prameňov
- oboznámiť žiakov so systémom hodnotenia
- poskytnúť žiakom okruhy tém a zameranie projektov
- dohodnúť so žiakmi časový rozvrh tvorby projektov v rámci jednotlivých vyučovacích hodín
- realizovať tvorbu projektov
- priebežne zaznamenávať a zbierať informácie o pilotáži podľa stanoveného harmonogramu a osnovy
- priebežne vyhodnocovať úroveň a kvalitu rozpracovaného projektu
- prezentovať projekty
- hodnotiť žiakov podľa úrovne vypracovaného projektu, snahy i ochoty
- ohodnotiť pilotov

Hodnotiaca fáza: 1. 7. 2012 – 30. 9. 2012

Špecifický cieľ 4: do 30. 9. 2012 mať upravený projekt

Indikátor: upravený projekt

Aktivity:

- vypracovať zoznam pozitívnych a negatívnych stránok projektu
- vypracovať zoznam korekcií, ktoré je potrebné vykonať
- vyšpecifikovať zdroje potrebné na zmenu
- oboznámiť s výsledkami pilotáže žiakov a rodičov

realizačná fáza: od 1. 10. 2012

špecifický cieľ 5: Od 1. 10. 2012 realizovať upravený projekt

Indikátor: žiacke prezentácie projektu

Aktivity:

- realizovať tvorbu projektov vo všetkých triedach od 6. ročníka
- ostatné aktivity sú totožné s aktivitami pilotnej fázy

3.2 Strategický cieľ č. 2.: v školskom roku 2010/2011 budú žiaci našej školy vo vybraných predmetoch hodnotení s využitím žiackeho portfólia

Portfólio je organizovaná zbierka prác použitých učiteľom a žiakom na monitorovanie rastu žiakových vedomostí, zručností a postojov, ako aj dokumentovanie toho, kam sa dostal. Slúži na celkové hodnotenie učebných výkonov.

Je meradlom úrovne výkonu žiaka, ako aj mierou hodnôt školy.

V portfóliu bývajú založené školské práce, testy, prezentácie, protokoly z meraní, výkresy, projekty, referáty, slohové práce, záznamy učiteľa z pozorovania žiaka, sebahodnotiace hárky, poznámky rodičov, ... Na jeho základe môže učiteľ sledovať smer, podstatu a mieru zmien v učení žiaka. Má umožniť aj žiakovi samotnému, jeho rodičom a ostatným záujemcom o žiacke učenie, čo najkomplexnejší pohľad na to, ako sa žiak učí, ako uvažuje, ako jedná s inými ľuďmi, t. J. Na najrôznejšie zložky osobnosti žiaka, na jeho rozmanité záujmy.

Žiak vidí svoje silné a slabé stránky, vie čo má zlepšovať. Preberá zodpovednosť na svoj rozvoj.

Prečo portfólio?

Jeho tvorbou vytvoríme pre žiakov podmienky bez stresu, ktorý je spájaný s priamym skúšaním.

Oceníme žiaka za to, čo dokáže, nebudeme hľadať, čo nedokáže. Dáme žiakovi čas a priestor na nazhromaždenie dostatočného počtu informácií ako i samotnú realizáciu.

Prípravná fáza: 1. 9. 2008 – 30. 6. 2010

Špecifický cieľ 1: do 31. 12. 2009 mať návrh projektu

Indikátor: prezentácia návrhu projektu

Aktivity:

- oboznámiť vyučujúcich so strategickým cieľom ako i so systémom odmeňovania zúčastnených na projekte
- vytvoriť pracovné tímy a vedúcich jednotlivých tímov (po predmetoch)
- zistiť potrebu zdrojov
- vytvoriť projekt stretávania pracovníkov tímov
- vypracovať spôsob komunikácie riaditeľ školy – vedúci pracovných tímov
- vytvoriť spôsob riešenia odlišnosti názorov
- vytvoriť potrebné zmeny v malej legislatíve
- vypracovať plán vzdelávania pilotných učiteľov
- zorganizovať stretnutie pedagógovia – rodičia a oboznámiť ich s projektom

špecifický cieľ 2: do 31. 8. 2010 majú pilotní učitelia potrebné kompetencie a vypracované učiteľské portfólio úloh

Indikátor: prezentácia prípravy na pilotáž, portfólio úloh

Aktivity:

- realizovať školenia pilotov podľa vypracovaného plánu
- vypracovať portfólio úloh po predmetoch
- stanoviť počet, rozsah a zameranie prác v jednotlivých ročníkoch
- určiť a naplánovať koľko času venovať jednotlivým prácam

- vytvoriť časový plán realizácie prác v rámci jednotlivých hodín
- pri každom zadaní vypracovať kritéria hodnotenia
- zdefinovať najoptimálnejší spôsob dosiahnutia spätnej väzby
- určiť ako viesť žiakov k príprave
- zabezpečiť informačné zdroje
- vypracovať časový harmonogram rozdelenia PC učební podľa zaangažovanosti jednotlivých tried na projekte

Pilotná fáza: 1. 9. 2010 – 30. 6. 2012

Špecifický cieľ 3: do 30. 6. 2012 získať informácie a údaje z pilotáže

Indikátor: súpis informácií a údajov

Aktivity:

- vybrať pilotné triedy podľa predmetov
- oboznámiť žiakov s cieľom projektu
- motivovať žiakov k realizácii projektu
- oboznámiť žiakov so systémom hodnotenia
- dohodnúť spôsob a časový harmonogram komunikácie učiteľ – žiak
- zabezpečiť a sprostredkovať zdroje informácií
- poskytnúť žiakom okruhy prác a ich zameranie
- oboznámiť žiakov s časovou realizáciou projektu v súlade s aktuálnym rozvrhom
- pri zadaní každej úlohy stanoviť: časový interval riešenia, stručnú osnovu, informačné zdroje, spôsob komunikácie a systém hodnotenia
- samostatná práca žiakov na zadaných úlohách
- priebežne zaznamenávať a zbierať informácie o pilotáži
- hodnotiť žiakov podľa stanovených kritérií, snahy a ochoty

Hodnotiaca fáza: 1. 7. 2012 – 30. 9. 2012

Špecifický cieľ 4: do 30. 9. 2012 mať upravený projekt

Indikátor: upravený projekt

Aktivity:

- po predmetoch vypracovať zoznam pozitívnych a negatívnych stránok projektu
- vypracovať zoznam korekcií, ktoré je potrebné vykonať
- zapracovať korekcie do projektu
- vyšpecifikovať zdroje, potrebné na zmenu
- oboznámiť s výsledkom pilotáže rodičov a žiakov
- ohodnotiť pilotov

realizačná fáza: od 1. 10. 2012

špecifický cieľ 5: od 1. 10. 2012 realizovať upravený projekt

Indikátor: žiacke portfólio úloh

Aktivity:

- vo všetkých triedach od 7. ročníka zakladať žiacke portfólia vo vybraných predmetoch
- ostatné aktivity korešpondujú s aktivitami pilotnej fázy

3.3 Strategický cieľ č. 3.: v školskom roku 2012/2013 deti z našej školy budú môcť využívať multifunkčný priestor vybudovaný na školskom pozemku

Už dlhší čas sa v našej škole zapodieваме myšlienkou vytvorenia multifunkčných priestorov v areáli nevyužitých školských pozemkov.

Naše predstavy vyjadrujú vybudovanie triedy v prírode (prírodný mini amfiteáter) ako i komplex, v ktorom by mohli tráviť svoj voľný čas predškoláci, žiaci nižších ročníkov, deti zo školského klubu, ale i ostatné deti z nášho okolia. Návrh vytvoriť triedu v prírode privítali hlavne vyučujúci výcho, ale i zemepisu, prírodopisu, ako i vedúci krúžkov na našej škole. Veľmi kladnú odozvu mala táto iniciatíva i medzi žiakmi, ktorí pozitívne vyjadrovali svoju spoluúčasť pri tvorbe projektu (úprava terénu, výsadba zelene, propagácia). Naklonení k tejto aktivite sú i poslanci našej časti, ktorí túto iniciatívu budú tlmočiť na obecnom zastupiteľstve.

Prípravná fáza: 1. 5. 2008 – 31. 12. 2011

Špecifický cieľ 1: do 31. 12. 2008 vypracovať návrh projektu na vybudovanie a využitie multifunkčného priestoru

Indikátor: návrh projektu

Aktivity:

- vytvoriť realizačný tím
- rozdeliť úlohy a vypracovať časový harmonogram
- stanoviť plán stretnutí realizačného tímu
- dohodnúť spôsob komunikácie realizačný tím – riaditeľ školy – mesto
- vypracovať dotazník pre rodičov za účelom zistenia ich predstáv, požiadaviek, ako i možnej pomoci pri realizácii
- oboznámiť rodičov s cieľom projektu
- **zozbierať návrhy od rodičov, žiakov i učiteľov**

špecifický cieľ 2: do 30. 6. 2009 vypracovať projektovú dokumentáciu

Indikátor: projektová dokumentácia

Aktivity:

- vypracovať štúdiu so zapracovanými návrhmi
- vypracovať projektovú dokumentáciu
- vymedziť zdroje (materiálne, finančné)
- práca na projektoch na získanie finančných prostriedkov z eurofondov, mimovládnych organizácií

špecifický cieľ 3: do 31. 3. 2012 zabezpečiť finančné, materiálne zdroje ako i administratívnu stránku projektu

Indikátor: samotné zdroje

Aktivity:

- dohoda s rodičmi o spôsobe využitia ponúknutých finančných a materiálnych prostriedkov ako i služieb
- realizácia výsydby zelene v súlade s projektovou dokumentáciou
- zabezpečenie monitorovania priestoru
- pokračovanie prác na projektoch na získanie finančných prostriedkov z eurofondov, mimovládnych organizácií

realizačná fáza: 1. 4. 2012 – 31. 12. 2012

indikátor: realizácie projektu

Aktivity:

- práce na budovaní multifunkčného priestoru

4 Profilácia školy

Program školy sa opiera o piliere

- rozvoj sociálnej inteligencie a občianskej aktivity

rozvoj fyzickej a psychickej zdatnosti

- gramotnosť v oblasti informatiky a výpočtovej techniky
- podpora výchovy a vzdelávania v mimo vyučovacom čase

5 Profil absolventa – primárne vzdelávanie

5.1 Kľúčové kompetencie žiaka – ich formovanie

V projekte „Milénium“ rozvíjanie kľúčových kompetencií žiaka medzi hlavné ciele výchovy a vzdelávania. Za kľúčové kompetencie sa v tomto dokumente považujú:

- komunikačné schopnosti a spôsobilosti
- personálne a interpersonálne schopnosti
- schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy
- pracovať s modernými informačnými technológiami
- formovať občiansku spoločnosť

Kľúčové kompetencie sú nadpredmetové, neviažu sa na konkrétny obsah učiva, môžu sa osvojovať v ktoromkoľvek predmete. Ich osvojovanie je spojené najmä s procesuálnou stránkou učiva, s metódami, organizačnými formami a koncepciami vyučovania. Dajú sa osvojiť len v činnosti. Tradičné vyučovanie neumožňuje efektívne rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov. Vyžaduje to zásadnú zmenu postavenia žiaka na vyučovaní: od pasivity žiaka, ktorý robí všetko iba na pokyn učiteľa k aktivite, samostatnosti.

5.1.1 Komunikačné schopnosti a spôsobilosti

Ľudia musia medzi sebou komunikovať, aby mohli spolu žiť, pracovať, vytyčovať si a dosahovať spoločné ciele, vymieňať si názory a postoje, očakávania, odovzdávať informácie. Medzi sebou komunikujeme:

- verbálne – prostredníctvom reči hovorenej alebo písomnej
- neverbálne – rečou tela (mimikou, výmenou pohľadu, gestikuláciou, pohybom, držaním tela)
- rečou objektov (oblečenie, šperky, účes, zariadenie bytu)
- rečou priestoru (intímna zóna, sociálna zóna a pod.)

komunikujeme aj prostredníctvom obrazov, grafov, symbolov (noty, čísla)

Súčasný stav – v čom sú nedostatky	Stav do budúcnosti
- nízka úroveň čítania niektorých žiakov	- čítajú plynule, nahlas s intonáciou
- pri dlhých článkoch nie vždy vedia o čom čítali,	- čítajú s porozumením
- získané informácie využívajú len niekedy,	- využívajú informácie získané čítaním
- prejav niektorých žiakov je nesúvislý – ústny aj písomný	- vyjadrujú sa ústne aj písomne primerane situácii
- pri počúvaní iných sú často nesústredení	- pozorne počúvajú iných
- písomné vyjadrovanie nie vždy tvorí celok	- spracúvajú písomný materiál, má logiku, tvorí celok
- formulácia a vyjadrovanie vyšlienok nie je vždy v logickom slede,	- vyjadrujú sa tak, aby im ostatní rozumeli
- často hovoria potichu, málo využívajú	- komunikujú aj neverbálne

mimiku, gestá	
- znázorňujú graficky	- vysvetľujú a znázorňujú graficky - informácie usporadúvajú podľa časových a dejových súvislostí
- komunikácia je viac virtuálna a anonymná	- rozprávajú nahlas, zrozumiteľne, ovládajú tempo, mimiku, gestá
- málo sa prezentujú pred spolužiakmi a na verejnosti	- prezentujú sa na verejnosti aj pred spolužiakmi
- do diskusií sa zapájajú len zriedka, nevyjadrujú svoje myšlienky	- zapájajú sa do diskusií, zrozumiteľne vysvetľujú svoje myšlienky, postoje, argumenty,
- sporadicky vyjadrujú svoj názor bez konkrétnych argumentov	- vyjadrujú a obohacujú svoj názor.

5.1.2 Personálne a interpersonálne schopnosti – kompetencie

Personálne kompetencie

- sebaopoznanie a sebahodnotenie
- sebaovládanie
- automotivácia
- angažovanosť

Interpersonálne (sociálne) schopnosti

Súčasný stav – v čom sú nedostatky	Stav do budúcnosti
- slabá spolupráca v skupine, tíme	- Spolupracujú v skupine, - Spolus učiteľom vytvárajú pravidlá

	práce v tíme
- v niektorých situáciách im chýba empatia -	- pozitívne ovplyvňujú kvalitu spoločnej práce -
- nie vždy tolerujú, rešpektujú odlišnosti spolužiakov,	- v tíme vytvárajú príjemnú atmosféru -
- konflikty niekedy riešia násilím, -	- sú ohľaduplní ku spolužiakom, učiteľom -
- majú problém s obhajobou vlastného názoru a argumentáciou -	- prispievajú k upevňovaniu dobrých medziľudských vzťahov -
- často sú neistí, nerozhodní v praktických situáciách -	- v prípade potreby poskytnú pomoc -
- niekedy neoprávnene kritizujú prácu spolužiakov a vyvyšujú sa -	- spolupracujú pri riešení úloh - oceňujú skúsenosti spolužiakov a iných ľudí - rešpektujú názory spolužiakov a iných ľudí
- nevedia ohodnotiť seba a svoju prácu, - často si neveria, sú neistí	- sebauvedomenie – poznajú a hodnotia seba, svoje prednosti a nedostatky -
- nevedia odhadnúť svoje možnosti	- realisticky odhadnú vlastné možnosti

-	a schopnosti -
- mnohí neovládajú svoje pocity, nálady, sú výbušní až agresívni, nekontrolujú svoje správanie -	- vystupujú so sebaistotou a sebadôverou, - sebaovládanie – ovládajú vlastné pocity a nálady - kontrolujú svoje správanie
- problémom je ospravedlnenie sa spolužiakom, vyučujúcim -	- kontrolujú svoje správanie - slobodne sa rozhodujú - prekonávajú prekážky, neúspechy, - dodržia základné pravidlá slušnosti - konflikty riešia nenásilne
- odmietajú niesť zodpovednosť za svoje činy, -	- nesú zodpovednosť za svoje správanie a učenie -
- mnohým chýba iniciatíva, usilovnosť, vytrvalosť v učení -	- motivácia, sami sa motivujú, sú iniciatívni, usilovní, vytrvalí, disciplinovaní, optimistickí - anfažovanosť – vedia sa presadiť, prejavíť charakter, byť spoločenský

5.1.3 Schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy

V práci, v osobnom i spoločenskom živote sa dennodenne stretávame s ťažkosťami, prekážkami, problémami. Musíme posudzovať čo je správne a čo nie, riešiť množstvo úloh a protirečení, skrátené povedané musíme riešiť problémy.

Spôsobilosť človeka efektívne riešiť problémy, kriticky a tvorivo myslieť patria medzi kľúčové kompetencie človeka a nazývajú sa kognitívne kompetencie. Patrí tu:

- riešenie problémov
- kritické myslenie
- tvorivé myslenie

Súčasný stav – v čom sú nedostatky	Stav do budúcnosti
- často riešia problémy bez uváženia, impulzívne, z náhleho popudu, sebecky, v návale hnevu alebo radosti, -	- vnímajú rôzne problémové situácie v škole aj mimo nej -
- veria neovereným správam -	- navrhnú možné riešenie problému -
- nehľadujú príčiny, dôkazy, argumenty -	- pri riešení využívajú vlastné skúsenosti, vedomosti a zručnosti -
- sú skeptickí voči tvrdeniam -	- problém riešia samostatne, volia vhodné spôsoby riešenia – logické, matematické postupy -
- podliehajú propagande a emóciám -	- problém analyzujú z rôznych hľadísk -
- zohľadňujú rôzne pohľady na problémy bez zistenia -	- pri riešení postupujú systematicky - posúdia výsledky riešenia a zrozumiteľne ich zdôvodnia
- pri riešení problému často konajú neadekvátne k situácii, nevyužívajú	- myslia kriticky, rozhodujú sa rozvážne – nesú zodpovednosť za rozhodnutia

kritické a tvorivé myslenie -	-
- málo sú otvorení novým myšlienkam -	- myslia nezávisle, nezaujato, sú otvorení novým myšlienkam. -
- majú problém s formuláciou vhodných otázok -	- formulujú vhodné otázky - rozlišujú fakty a názory - určujú, ktoré informácie sú dôležité a ktoré nie
- nie vždy rozoznávajú dôležitosť informácií	- porovnávajú podobnosti a rozdiely medzi spolužiakmi, myšlienkami, - sú schopní tvoriť nové neobvyklé riešenia - vedia doviest myšlienku do konca

5.1.4 Informačné a učebné kompetencie

Informačné kompetencie

- informačná gramotnosť
- počítačová gramotnosť

učebné kompetencie

Súčasný stav – v čom sú nedostatky	Stav do budúcnosti
Informačné kompetencie	
- sporadicky využívajú rôzne zdroje informácií (knihy, encyklopédie,	- vedia zistiť, kedy sú informácie potrebné

príručky, tabuľky, grafy, internet, tlač) - nájdené informácie nie vždy vedia zhodnotiť	- aktívne využívajú rôzne zdroje informácií (knihy, encyklopédie, príručky, tabuľky, grafy, tlač, internet a pod.
- Informácie sprostredkujú väčšinou v písomnej forme	- Vedia nájsť v týchto zdrojoch potrebné informácie
- Vyhľadané informácie využívajú len v procese učenia sa, ale nie v praktickom živote	- Vedia ich zhodnotiť (užitočnosť, pravdivosť, spoľahlivosť, aktuálnosť a pod.) - Použijú ískané informácie na riešenie problémov
- Knižnicu navštevujú len občas, alebo vôbec	- Sprostredkujú informácie iným v rôznych podobách (slovne, graficky, písomne)
- Nie všetci žiaci majú osobný počítač	- Vyhľadávajú a triedia iformácie pomocou PC a efektívne ich využívajú v procese učenia sa aj v praktickom živote
- Ešte všetci neovládajú prácu s PC (vyhľadávanie údajov a ich spracovanie)	- Vedia určiť význam počítačom nájdených informácií a spájajú ich s predchádzajúcimi skúsenosťami
- Sporadicky pracujú s textovým editorom Word, programom Excel, Power Point	- Z oblasti informačných technológií často využívajú programy Word, Excel, Power Point a pod
- S pomocou vyučujúceho vyhľadávajú informácie, tvoria prezentácie a podobne	- Samostatne používajú osobný posčítač, pripravujú prezentácie, používajú PC pri riešení projektových úloh, informácie z internetu používajú ako doplnujúce učivo, využívajú

	informácie z internetu ako spätnú väzbu k učivu
- Za pomoci vyučujúceho pracujú s textovým editorom Word	- Samostatne pracujú s textovým editorom Word, používajú tabuľky, grafy, číselné údaje
- Niektorí získavajú informácie, spracúvajú ich, komunikujú	- Získavajú informácie, spracúvajú ich, komunikujú
- Učebné kompetencie	-
- nezabezpečujú si alebo len niekedy informácie z iných zdrojov, uspokojujú sa s poznámkami od vyučujúceho a s učebnicou	- zabezpečujú si informácie obsahujú učivo, ktoré sa treba naučiť (internet, knižné služby) - vedia si vytvoriť optimálne prostredie na učenie (sústredenie)
- na vyučovaní sú málo aktívni, len na vyzvanie vyučujúceho sa zapájajú do rozhovorov	- sú aktívni na vyučovaní (zapájajú sa do rozhovorov, do riešenia problémov)
- mnohí majú slabú sústredenosť na učenie, rýchlo sa rozptýlia	- samostatne sa učia – pripravujú na vyučovanie (riešia úlohy, projekty, zadania, samostatné práce)
- pri učení sú často nesústredení, otáčajú sa, vyrušujú ostatných	- pri učení nevyrušujú, nerušia ostatných
- žiadajú o vysvetlenie učiva, ktorému nerozumejú, ale nie všetci (hanbia sa)	- žiadajú o vysvetlenie učiva, ktorému nerozumejú
- nemajú možnosť vybrať si aktivitu pri učení, ktorá im vyhovuje – prispôbujú sa ostatným	- pri učení si zvolia takú aktivitu, ktorá im vyhovuje (samostatná práca, skupinová práca) - vedia vysvetliť, ako získané

	vedomosti a zručnosti uplatnia v ďalšom štúdiu i praktickom živote
- občas majú netaktné poznámky na adresu spolužiakov pri nesprávnych odpovediach	- nevysmieávajú sa spolužiakom za nesprávne odpovede,
- v učení prijímajú radu	- v učení prijímajú radu, spätnú väzbu - v učení si určia cieľ, ktorý chcú dosiahnuť

5.1.5 Kompetencie občianske

Formovať občiansku spoločnosť ich schopnosť občanov prispievať na miestnej, štátnej, európskej i globálnej úrovni k rozvíjaniu demokratického systému spoločnosti, k trvale udržateľnému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju štátu so zodpovednosťou k životnému prostrediu a zachovaniu života na zemi.

Súčasný stav – v čom sú nedostatky	Stav do budúcnosti
- niektorí si robia posmešky zo spolužiakov, neuznávajú ich názor -	- vypočujú si názor druhých bez odsudzovania a komentárov -
- niekedy necitlivo reagujú na city spolužiakov v rôznych situáciách – nevhodne komentujú -	- vyjadrujú svoje vlastné pocity, nedotýkajú sa citov spolužiakov a iných ľudí v rôznych situáciách -
- často sú príliš hluční, upozorňujú na seba nevhodným správaním -	- posudzujú a hodnotia javy, udalosti a problémy vo svojom okolí z rôznych uhlov pohľadu, -

- niektorým chýba kladný vzťah ku školskému majetku – poškodzujú, ničia -	- v rôznych situáciách sa chovajú tak, aby neobťažovali a neškodili spolužiakom, vyučujúcim, škole -
- niektoré spory riešia násilne -	- nepoužívajú násilné riešenia sporu, vyjednávajú zmierenia, odmietajú agresivitu -
- občas pomôžu spolužiakom vyučujúcim, sú pracovití, aktívni	- aktívne pomáhajú slovom aj činom spolužiakom, vyučujúcim i spoluobčanom
- zapájajú sa do úpravy okolia školy ale často nedbajú na čistotu, poriadok - -	- zapájajú sa do úpravy okolia školy, dbajú o čistotu, skrášľujú prostredie
- rešpektujú ľudské práva	- rešpektujú ľudské práva
- poznajú rôzne situácie, vedia privolať pomoc, niekedy aj poskytnúť	- poznajú zásady a postupy v krízových situáciách (úraz, topenie sa, požiar, okradnutie a pod.) vedia privolať pomoc, alebo ju poskytnúť,
- dodržia zásady bezpečnosti pri práci v škole, menej cez prestávky, pri zábave	- dodržia zásady bezpečnosti pri práci, cez prestávky, pri zábave
- väčšina žiakov má kladný vzťah k miestu, kde žijú, neničia budovy, prírodu, pamiatky, výzdobu	- majú kladný vzťah k miestu, kde žijú, neničia budovy, prírodu, pamiatky výzdobu
- navštevujú kultúrne udalosti v obci	- navštevujú kultúrne udalosti v obci

(organizované školou)	
- snažia sa dbať o kvalitu životného prostredia (zapojili sa do projektu „Na skládke, nie sme krátky“)	- dbajú o kvalitu životného prostredia v obci

5.2 Profil absolventa

Je založený na kľúčových spôsobilostiach (kompetenciách), ktoré zahŕňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov umožňujúcich jednotlivcovi ponávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumievať sa a porozumieť si, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobnostne sa rozvíjať – zjednodušene ide o spôsobilosť uplatniť svoje vzdelanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote.

Kľúčové spôsobilosti sa formujú na základe osobnej praktickej činnosti a skúsenosti a zároveň sú uplatniteľné v životnej praxi. Nevyjadrujú trvalý stav, ale menia svoju kvalitu a hodnotu počas celého života. Nezastarávajú ako vedomosti, ale majú potenciálnu vlastnosť neustále sa rozvíjať. Sú výsledkom a dôsledkom nielen formálneho vzdelávania, ale aj neformálneho, ako aj neinštitucionálneho vzdelávania. Jednotlivé kľúčové spôsobilosti sa navzájom prelínajú, prepájajú a majú nadpredmetový programový charakter. Získavajú sa ako produkt celkového procesu vzdelávania a sebvzdelávania.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho primárneho vzdelávania absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania má osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:

spôsobilosti na celoživotné učenie sa

- je schopný využívať osvedčené stratégie učenia sa pričom si uvedomuje svoje silné a slabé stránky
- dokáže uplatniť získané znalosti a spôsobilosti v rozličných životných situáciách
- dosiahol základnú úroveň motivovanosti na celoživotné učenie sa

sociálne komunikačné spôsobilosti

- dokáže využívať všetky dostupné formy sociálnej komunikácie
- ovláda slovnú zásobu v primeranej škále sociálnych a kultúrnych súvislostí v zvolenom cudzom jazyku tak, že je schopný na primeranej úrovni rozumieť hovorenému slovu, dokáže sa uplatniť v osobnej konverzácii, porozumieť textom a tiež tvoriť texty

- uplatňuje komunikáciu smerujúcu k vytváraniu dobrých vzťahov so spolužiakmi, s učiteľmi, rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a uplatňuje premeranú formu medzikultúrnej komunikácie.

spôsobilosť riešiť problémy

- má osvojené schopnosti a vedomosti na riešenie problémov s využitím znalostí a schopností získaných v rámci základného vzdelania, uplatňuje základné logické operácie, dokáže uplatňovať vedný prístup pri riešení bežných problémov
- je schopný vidieť veci problémovo, kriticky myslieť pri hľadaní riešenia obhájiť si svoje rozhodnutie, je si vedomý svojej zodpovednosti za riešenie problémov a užitočnosti poučenia sa z vlastných chýb a chýb iných

spôsobilosti občianske

- chápe význam a podstatu legislatívnych zákonov a spoločenských noriem, je si vedomý svojich práv a povinností v škole i mimo nej, rešpektuje práva ostatných ľudí, pozná a váži si naše kultúrno-historické tradície a dedičstvo
- chápe základné ekologické a environmentálne súvislosti a rozhoduje sa v záujme ochrany zdravia jednotlivca i spoločnosti
- je pripravený zaujímať sa o dianie a riešenie problémov v spoločnosti

spôsobilosti sociálne a personálne

- dokáže spolupracovať v skupine a akceptuje pravidlá práce v tíme, chápe a dokáže prebrať zodpovednosť a spoluzodpovednosť za výsledky spoločnej práce
- dokáže sa primerane zapojiť do diskusie, pričom rešpektuje aj iné názory, chápe význam vzájomnej ohľaduplnosti
- dokáže zvládať vlastné pocity, chápe ich podstatu, vie do určitej miery regulovať svoje správanie
- uvedomuje si svoj skutočný potenciál, osobné kvality a v súlade s tým si projektuje svoj osobný rozvoj a osobné ciele;

sôsobilosti vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže pomenovať a orientovať sa v umeleckých druhoch a štýloch, používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky, cení si a rešpektuje rôzne prejavy umenia
- vie oceniť interkultúrne dedičstvo a historické tradície
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám

sôsobilosť uplatňovať základy matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- rozvíja a používa matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a schopnosť používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie
- má základy prírodovednej gramotnosti, ktoré mu umožnia používať na primeranej úrovni postup uplatňovaný vo vede

digitálne spôsobilosti

- rozvíja spôsobilosti založené na základných zručnostiach v oblasti IKT
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou
- vytvára jednoduché tabuľky a grafy
- využíva zručnosti pri kreslení v grafickom prostredí a spracovávaní grafických informácií
- rozumie nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí
- prostredníctvom didaktických hier, edukačných prostredí a encyklopédií využíva IKT v iných predmetoch

spôsobilosti vedúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- navrhuje nové úlohy, nové riešenia, vyhľadáva riešenia úloh v nových projektoch
- schopnosť plánovať a riadiť prácu;

5.2.1 Slovenský jazyk a komunikácia

Žiak si osvojí základy písanej reči (čítania a písania). Získa elementárne vedomosti predpísané učebnými osnovami pre 1. ročník. Osvojí si znalosť písma a techniku písania. Bude písať rýchlosťou približne 10 písmen za minútu. Osvojené bude mať hygienické, pracovné a estetické návyky. Pri čítaní použije syntetickú metódu. Získa tieto komunikačné zručnosti: pozdrav, oslovenie, tykanie/ vykanie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/ želanie, poďakovanie, ospravedlnenie sa/ ústne, blahoželenie/ústne. Osvojí si nielen verbálne správanie, ale aj neverbálne výrazové komponenty a reaguje na ne. Žiak bude vedený k presnému mysleniu a využije ho v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej).

Buduje si kladný vzťah ku knihám, materinskému jazyku a zvýši si svoju jazykovú kultúru.

5.2.2 Prírodoveda

Žiak bude schopný sa samostatne orientovať v informáciách do miery ako mu to dovoľuje jeho kognitívna úroveň. Získa informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním. Bude poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadrí manipuláciou s predmetmi, slovne, kresbou i vlastným pohybom. Bude sa orientovať v školskej budove, na ceste z domu do školy. Získa predstavu o roku, o zmenách v živote rastlín, zvierat a ľudí. Bude poznať mená ročných období, mesiacov, dní v týždni. Nadobudne kladný vzťah k práci a spoločnému majetku. Osvojí si základné pravidlá osobnej hygieny, správnej životosprávy a kultúrneho správania.

5.2.3 Náboženská výchova

Žiak si osvojí a rozvinie hlavne sociálne kompetencie, tak aby využíval pozitívnu hodnotovú orientáciu, aby sa z neho stal slušný človek s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti. Náboženstvo / náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú. Zároveň výučba predmetu nadväzuje na ďalšie spoločensko-vedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

5.2.4 Matematika

Žiak bude využívať kompetencie, zručnosti a poznatky získané v oblasti elementárnej matematiky v osobnom, občianskom a pracovnom živote. Žiak si rozvinie algoritmické myslenie, vytvorí si presné učebné návyky, rozvinie si presné myslenie a argumentovanie v rôznych prostrediach. Osvojí si základy matematického a informatického poznania.

5.2.5 Výtvarná výchova

Žiak bude schopný objavovať, vyhľadávať informácie, prezentovať, vysvetľovať, na základe príkladov z najrôznejších častí vysvetlí javy na základe vedomostí, bude vedieť vymenovať základné zložky krajiny a ich význam, charakterizovať vzťahy medzi jednotlivými zložkami krajín a ich vzájomné ovplyvňovanie, primerane veku sa oboznámi so základnými pojmami, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre zvládnutie ďalších geografických poznatkov (zemetrasenie, sopečná činnosť, cunami, typy krajín)

5.2.6 Hudobná výchova

Žiak získa základné spevácke zručnosti a návyky. Bude vedieť zaspievať minimálne 12 detských a ľudových piesní, či hier so spevom - čisto a so správnym výrazom primeraným piesni. Pohybom bude správne reagovať na hudbu, jednoduché rytmické motívy pozostávajúce zo štvrtových a osminových nôt a pomlčiek, bude vedieť hrať. Bude poznať minimálne 4 hudobné skladby a ich autorov a dokáže vystihnúť náladu skladby. Bude poznať jednoduché rytmické nástroje a pomocou nich podporuje náladu piesne. Bude vedieť správne chodiť a pochodovať podľa hudby a reagovať na zmeny tempa a dynamiky.

5.2.7 Telesná výchova

Žiak bude mať vytvorený základný pojmový aparát vo veku primeranej úrovni prostredníctvom poznatkov z realizovaných pohybových aktivít aktuálnych skúsenosti a športových záujmov, dokáže uplatniť princíp fair – play, akceptuje práva a povinnosti účastníkov hry, súťaže a svojím správaním prispieva k nerušenému priebehu športovej akcie, má osvojené elementárne vedomosti a zručnosti v každodennom živote uplatňuje zásady hygieny, bezpečnosti a ochrany vlastného zdravia, pozná a uvedomuje si význam pohybu pre zdravie a dokáže svoje zdravie upevňovať. Žiak bude vedieť s kamarátmi realizovať aj vo voľnom čase naučené pohybové hry v rôznom prostredí.

6 Učebný plán pre primárne vzdelávanie pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským

ISCED 1 učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským

Školský vzdelávací program

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	1									1
	prvý cudzí jazyk										
	druhý cudzí jazyk										
Príroda a spoločnosť	prírodoveda	0,5									0,5
	vlastiveda										
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova	0,5									0,5
Matematika a práca s informáciami	matematika	1									1
	informatika										
	informatická výchova										
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1									1
	hudobná výchova										
	výchova umením										
Zdravie a pohyb	telesná výchova	1									1
Spolu voliteľné hodiny		5									5

Začlenenie prierezových tém

Prierezové témy (napríklad zdravotná výchova, dopravná výchova, enviromentálna výchova a pod.) sú začlenené podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov.

6.1 Charakteristika vzdelávacích oblastí

6.1.1 Jazyk a komunikácia

Počet hodín: 297

Školský rok: 2008/2009

6.1.1.1 Charakteristika predmetu

Jazyk slovenský v 1. ročníku základnej školy má prioritné a špecifické postavenie. Schopnosť čítať a písať je jedna zo základných životných kompetencií, ktorých základ žiaci získavajú práve v 1. ročníku ZŠ. Žiak si z predškolského obdobia prináša so sebou určité jazykové zručnosti a návyky, ktoré má následne rozvíjať z viacerých aspektov. K hlavným aspektom patrí rozvoj slovnej zásoby, získanie základov pravopisu a znalostí z oblasti literatúry, ktoré by mal zvládať na elementárnej úrovni. V rámci zložky čítanie a literárna výchova by sa mal dôraz klásť na čítanie s porozumením. Nezanedbateľnou je i emocionálna stránka jazykovej výchovy – vytváranie kladného vzťahu k čítaniu a knihám, a prostredníctvom nich k materinskému jazyku, ako nositeľovi národných tradícií a formovania národného povedomia žiaka. Písanie je základným nástrojom gramotnosti a zároveň slúži aj ako prostriedok dorozumievací a komunikačný. Na hodinách písania sa žiaci učia písať predpísané tvary písmen a číslíc (latinka) s ohľadom na dodržiavanie hygienických a estetických zásad. V oblasti slohu sa učia žiaci vyjadrovať v krátkych ústnych prejavoch, odpovedajú na otázky, vedia sformulovať prosbu a poďakovanie, vedia sa ospravedlniť, poľahoželať blízkym osobám, formulovať krátku správu. Obsah učiva sa v 1. ročníku nemení. Učivo sa nepridáva ani neredukuje. Tento fakt je daný špecifickosťou prvého ročníka, kde sa žiaci musia naučiť čítať a písať. Zvládnutie učiva môže učiteľ žiakom uľahčiť najmä tým, že bude používať moderné metódy a formy. Ide o metódy nácviku čítania a písania. Doteraz sa prezentovala prevažne analyticko-syntetická metóda nácviku čítania a písania. V súčasnosti sa považuje za prekonanú, pretože ide o metódu, pomocou ktorej sa žiaci učia čítať a písať na základe drilu (nezvládajú ju najmä žiaci zo sociálne slabšieho

prostredia, žiaci rómskej komunity a pod.). Odporúčame, aby sa učitelia zoznámili s ďalšími metódami nácviku čítania, napr. s metódou syntetickou.

Považujeme ju za prereformnú, nakoľko výrazným spôsobom uľahčuje samotný nácvik čítania, odbúrava z vyučovania stres a aktivizuje žiakov prostredníctvom originálnych cvičení. Ide o tzv. „učenie hrou“, ktoré kedysi dávno odporúčal aj samotný J.A. Komenský. Posilniť čitateľskú gramotnosť v rámci jednotlivých ročníkov a zložiek predmetu. Klásť dôraz nie len na čítanie umeleckých ale aj vecných textov, zamerať sa aj na čítanie s porozumením nesúvislých textov (mapy, grafy a pod.), pričom sa odporúča využívať rôzne techniky, formy a stratégie čítania s porozumením (napr. informatívne čítanie, zážitkové čítanie, dramatizácia textu). Využiť a posilniť medzipredmetové vzťahy v rámci čitateľskej gramotnosti. V 1. ročníku sa zamerať hlavne na osvojenie si techniky čítania s využitím hlasových, dychových a artikulálnych cvičení, nacvičovať, rozvíjať spisovnú výslovnosť.

Zdroj: výber konkrétnych textov je na rozhodnutí učiteľa, pričom je dôležité využívať veku primerané vecné a umelecké texty z rôznych oblastí.

6.1.1.2 Ciele predmetu

Cieľom jazykového vyučovania je naučiť žiakov nielen základné pojmy a poučky, ale naučiť ich myslieť v súvislostiach, komunikovať (ústne a písomne) na primeranej úrovni a naučiť ich rozumieť jazykovým prejavom z obsahovej stránky. Nezanedbateľnou je i literárna zložka jazyka. Prostredníctvom nej sa žiaci zoznamujú s literárnymi dielami a ich tvorcami a vytvárajú si k nim kladný vzťah.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni ZŠ je predovšetkým:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania)
- poskytovať bohaté skúsenosti s významom – komunikačnou a vzdelávacou funkciou písanej reči
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfolologickej, syntaktickej a štylistickej
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma
- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme

- prehľbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa
- jazykové prostriedky vedieť vzájomne prepájať v jazykovom systéme
- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej)

Metódy a formy, ktoré vedú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je spisovné ovládanie reči v ústnom i písomnom prejave sú rôzne a rôzni autori ich odporúčajú používať individuálne. Ide najmä o to, aby boli čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie pre daný druh učiva, s ohľadom na toho ktorého žiaka. Doteraz bola situácia taká, že mnohí učitelia (a je ich väčšina i dnes) žiadajú presné usmerňovanie, návody na vyučovanie, konkrétne odporúčania a to tak v metódach a formách ako i v učebných osnovách. Tak sme boli zvyknutí roky v učiteľskej praxi. Bolo to násilné, ale pohodlné, bez akejkoľvek individuálnej zodpovednosti a najmä bez tvorivosti. Tvorivosť je ten prvok, ktorý sa má uplatňovať nielen v didaktike predmetu, ale rovnako u žiaka ako i učiteľa. Výsledkom tvorivej spolupráce učiteľ – žiak je správne používanie jazyka a jeho uplatňovanie v praktickom živote aj v písomnom prejave. Tento proces by sa mal diať automaticky bez toho, aby si žiak uvedomoval zákonitosti stavby jazyka a jeho usporiadania. Systematická spolupráca pôsobiaca v interakcii učiteľ – žiak sa bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú ním tvorivo myslieť a bez ťažkosti sa budú ním aj písomne vyjadrovať.

Kompetencie - spôsobilosti, ktoré je potrebné zvládnuť v procese vyučovania materinského jazyka, a ktoré sa opierajú o **klúčové /základné/ kompetencie**. Zaradíme sem:

Poznávacie a rečové kompetencie

Percepčno-motorické zručnosti (by boli vhodnejšie-„čítať arabské číslice“ nie je motorická zručnosť – a prečo nie aj písmená?)

1. čítať písmená abecedy a arabské číslice aj v súvislosti s učivom v matematike
2. odpísať alebo podľa diktovania napísať jednoduchý text a arabské číslice

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

1. Zapamätať si základné informácie a vedieť ich použiť v praxi
2. V písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu určenú pre 1. ročník ZŠ

Analytické zručnosti

1. Fonologické schopnosti – analýza zvukovej roviny jazyka na úrovni vety, slova, slabiky, identifikácie rýmu a aliterácií

2. V prípravnej etape nácviku čítania vedieť analytickými činnosťami v spojení s využívaním sluchového rozlišovania hlások určiť prvú hlásku slova. Ovládanie detailnej analýzy slova podriaďiť postupne sa rozširujúcim čitateľským schopnostiam žiakov v šlabikárovom /návčičnom/ období a to v stúpajúcej náročnosti od slabík po jednoduché slová.

Tvorivé zručnosti

1. Porozprávať krátky príbeh (vlastný zážitok alebo vymyslený príbeh)
2. Porozprávať príbeh podľa predlohy (podľa obrázkov, podľa názvu)
3. Dokončiť rozprávanie alebo neukončenú rozprávku alebo iný literárny žáner
4. Zdramatizovať kratší prozaický alebo básnický text. Žiaci si rozdelia úlohy z textu a snažia sa zahrať krátky príbeh z textu. Dbáme na správny prednes, artikuláciu, gestikuláciu, pohyb.

Verejná prezentácia textu, verejný prejav

1. Pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť na (primeranej) úrovni žiaka 1. ročníka ZŠ.
2. Osvojiť si výslovnostnú normu s uplatnením suprasegmentálnych javov
3. Reprodukovať umelecký text (doslovne, podrobne, stručne). Ak učiteľ vidí, že žiak sa len veľmi ťažko naučí naspamäť básničku alebo iný text, môže ho vyzvať, aby sa ho naučil aspoň stručne alebo podrobne reprodukovať.

Informačné zručnosti

1. Naučiť žiaka poznať a používať jazykové slovníky a príručky (platí od 2. ročníka ZŠ a na primeranej úrovni)

Komunikačné zručnosti

Pojmy

Písanie:

samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky, arabské číslice

písmená: malé, veľké, písané, tlačené

Zvuková stránka jazyka

slabiky, slová, delenie hlások na samohlásky- spoluhlásky- dvojhlásky,

samohlásky: krátke – dlhé (v 1. ročníku poznávať samohlásky len informatívne)

spoluhlásky: tvrdé – mäkké (podobne ako samohlásky)

dĺžeň, mäkčeň, vokáň, bodka, otáznik, výkričník, čiarka, zátvorka, dvojbodka

melódia vety: oznamovacej, opytovacej, rozkazovacej, želacej, zvolacej

slabikotvorné hlásky l, ľ, r, ř

výslovnosť a výskyt ä

6.1.1.3 Obsah predmetu

Jazyk slovenský v 1. roč. ZŠ sa člení na dve základné zložky **čítanie** a **písanie**. To znamená, že jedna vyučovacia hodina obsahuje obidve zložky. Poradie a dĺžku týchto častí si určuje učiteľ sám v závislosti od náročnosti preberaného učiva a podľa aktuálnych potrieb triedy. Ak to učiteľ považuje za prospešné, môže fyzicky náročnejšie písanie rozdeliť v rámci jednej vyučovacej hodiny na dve kratšie časti. Príklady variabilnosti členenia jednej vyučovacej hodiny jazyka slovenského v 1.ročníku:

1. čítanie – písanie
2. písanie – čítanie
3. písanie – čítanie – písanie

Ostatné zložky slovenského jazyka- **literatúra, jazyková výchova a sloh** sú organickou súčasťou týchto dvoch základných zložiek a preto na ne nie sú vyčlenené osobitné hodiny. To znamená, že súbežne s osvojovaním čítania a písania plní učiteľ ďalšie úlohy vyplývajúce z týchto zložiek:

- rozvíja komunikačné a vyjadrovacie schopnosti žiakov so zameraním sa na kultúru jazyka
- rozširuje slovnú zásobu žiakov, najmä tým, že sa vo svojom vyjadrovaní neobmedzuje len na okruh slov doteraz deťom známym, ale postupne zaraďuje i výrazy, ktoré zatiaľ v slovníku detí chýbajú
- dbá na čistotu jazyka, najmä prostredníctvom vlastného vzorného vyjadrovania
- zoznamuje deti s pravopisnými javmi v rozsahu určenom v časti PÍSANIE.
- prostredníctvom vlastného hlasného čítania zoznamuje deti s rôznymi literárnymi útvarmi primeranými veku , najmä so zameraním na ich citové pôsobenie. Využíva k tomu predovšetkým texty zo šlabikára a čítanky a inú vhodnú detskú literatúru, najmä od slovenských autorov. Vedie so žiakmi rozhovory o prečítanom, kladie otázky, dbá na formovanie postojov k čítaniu s porozumením.

Obsah čítania a písania v 1. ročníku je rozčlenený do troch období:

PRÍPRAVNÉ

NÁCVIČNÉ /šlabikárové/

ČÍTANKOVÉ

Prípravné obdobie

Dĺžka prípravného obdobia môže byť variabilná /3 – 5 týždňov/. V odôvodnených prípadoch i viac. Je závislá i od pregramotných (predčitateľských) skúseností detí, ktoré môžu výrazným spôsobom proces prípravy urýchliť. Dĺžka prípravného obdobia závisí od potrieb detí, ale aj od koncepcie, metód a obsahu prípravného obdobia v jednotlivých používaných učebniciach. Základným cieľom prípravného obdobia je však pripraviť deti na proces osvojovania si čítania a písania, bez ohľadu na zvolené učebnice a metódy. V rámci zachovania kontinuity vývinu je dôležité – v rámci možností - vychádzať z predškolských skúseností žiakov, nadväzovať na doterajšie vedomosti, uplatňovať ich v učení a ďalej ich rozvíjať.

ČÍTANIE

Prípravné obdobie

*V súčasnosti sa na vyučovaní čítania v 1. ročníku používajú vzhľadom na **platné** používané učebnice dve základné metódy:*

- hlásková analyticko – syntetická*
- syntetická metóda*

*V súčasnosti sa vo vyučovaní elementárneho čítania uplatňujú dve metódy vychádzajúce z pôvodnej analyticko-syntetickej metódy. V pôvodnej analyticko-syntetickej metóde sa kladie dôraz na analytické činnosti s následnými syntetickými činnosťami. Druhá metóda by sa dala charakterizovať ako syntetická metóda s využitím niektorých najjednoduchších prvkov analytickej metódy. Preto zaradenie základného učiva v jednotlivých obdobiach nácviku čítania, **najmä jeho časové zaradenie**, si musí prispôbiť samotný učiteľ, podľa toho, ktorú metódu používa.*

Prehľad základných tematických celkov prípravného obdobia podľa používaných metód.

Rozdielne obsahy prípravného obdobia, ktoré sú uvádzané pri jednotlivých metódach nepredstavujú súbor povinného učiva, ale ich treba chápať ako prostriedok týchto metód na dosiahnutie cieľa: naučiť sa čítať.

Pre hláskovú analyticko- syntetickú metódu :

- 1. Rozvoj komunikačných a vyjadrovacích schopností*
- 2. Analytické činnosti: veta, slovo, slabika,*
- 3. Grafické znázorňovanie vety*
- 4. Grafické delenie slov na slabiky*
- 5. Určovanie pozície hlások v slove*
- 6. Detailná analýza slova na hlásky – určovanie pozície hlások v slove*
- 7. Poznávanie písmen*

8. Čítanie slov po písmenách

Pre syntetickú metódu:

- 1. Rozvoj komunikačných a vyjadrovacích schopností*
- 2. Veta, slovo, slabika – len v praktických činnostiach*
- 3. Analytické činnosti – len analýza slova na slabiky – v praktických činnostiach – rozlišovanie a určovanie prvej hlásky slova*
- 4. Cvičenie sluchového a zrakového rozlišovania*
- 5. Zoznamovanie sa s písmenami veľkej tlačenej abecedy prostredníctvom nápovedných obrázkov a sluchového rozlišovania hlások na začiatku slova*
- 6. Sluchová syntéza hlások do slabiky*
- 7. Písanie veľkých tlačených písmen – ako podpora pochopenia princípu čítania*
- 8. Pokusné čítanie slabík a jednoduchých slov*

Nácvičné /šlabikárové/ obdobie

Cieľom nácvičného obdobia je osvojovanie si čítania v týchto tematických celkoch:

- 1. Využívanie písmen veľkej tlačenej abecedy pri čítaní pre uľahčenie a urýchlenie chápania princípu čítania*
- 2. Osvojovanie – čítanie písmen slovenskej abecedy - v závislosti na poradí ako sú uvedené v používaných platných učebniciach*
- 3. Detailná analýza slov a určovanie pozície hlások v slove*
- 4. Čítanie slabík, slov, viet a krátkych textov, ktoré obsahujú otvorené slabiky*
- 5. Čítanie slabík, slov, viet a krátkych textov, ktoré obsahujú slabiky so spoluhláskovou skupinou*
- 6. Čítanie slabík, slov, viet a krátkych textov, ktoré obsahujú viacnásobnú spoluhláskovú skupinu.*
- 7. Čítanie slabík, slov viet a krátkych textov, ktoré obsahujú slabičné r - ř, l – ľ.*
- 8. Čítanie písaných písmen, slabík, slov, viet a krátkych súvislých textov*

Ďalšie ciele plnené v rámci zložky čítanie:

- 1. V praktických činnostiach oboznámiť žiakov s funkciou týchto interpunkčných znamienok: bodka, čiarka, otáznik, výkričník, dvojbodka, úvodzovky, rozdeľovník*
- 2. V praktických činnostiach rozumieť pojmom rozprávka, príbeh, báseň, text, nadpis, riadok, autor.*
- 3. V praktických a hrových činnostiach viesť žiakov k uvedomovaniu si významu a špecifických funkcií čítania a písania v každodenných životných situáciách*

Čítankové obdobie

*Šlabikárovým obdobím je ukončený nácvik čítania a písania. Čítankové obdobie treba chápať ako obdobie zdokonaľovania nadobudnutých zručností (kompetencií), ale najmä obdobím ich využívania pri čítaní. **Ciele čítankového obdobia sú zamerané na:***

- 1. Zdokonaľovanie techniky čítania*
- 2. Čítanie s porozumením*
- 3. Cvičenie správnej intonácie*
- 4. Voľná reprodukcia prečítaného textu*

Vyjadrenie pocitov vyvolaných prečítaným textom /smutné, zábavné, poučné.../ - vnímanie umeleckých textov rôznych žánrov

Požiadavky na vedomosti a zručnosti:

Žiak vie používať písmená písanej abecedy a arabské číslice v nasledujúcich činnostiach:

- vie čitateľne napísať písmená písanej abecedy a arabských číslic

Alternatíva pre žiakov s poruchou jemnej motoriky:

Žiakom s oneskoreným vývinom a poruchou jemnej motoriky potvrdenou psychológom, umožňujeme vyjadrovať sa písomne pomocou veľkých tlačných písmen, ktoré kladú na jemnú motoriku ruky podstatne menšie nároky.

- dokáže správne spájať písmená v slovách
- vie z písanej predlohy čitateľne a správne odpísať slová a krátky primeraný text
- v praktických činnostiach /pri písaní/ vie členiť vety na slová, slová na slabiky tak, aby výsledkom bolo správne napísané slovo alebo veta,
- dokáže podľa diktovania napísať slová bez vynechávania písmen
- dokáže podľa diktovania napísať jednoduché krátke vety
- vie k známemu obrázku napísať jeho pomenovanie (tzv. autodiktát), bez vynechávania písmen (ostatné chyby tolerujeme)
- vie správne umiestniť dĺžeň
- vlastné mená osôb píše s veľkým začiatočným písmenom
- na začiatku vety píše veľké písmeno
- pri písaní rozlišuje oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu

PÍSANIE

Prípravné obdobie

Obsah písania v prípravnom období je zameraný na získavanie a zdokonaľovanie predpokladov na konkrétne písanie v neskoršom - v nácvičnom období. Spočíva predovšetkým v plnení nasledujúcich cieľov:

1. systémom uvoľňovacích cvikov zlepšovať predovšetkým predpoklady na:

zlepšenie jemnej motoriky zápästia a prstov tak, aby žiak mohol v období nácviku písania zvládnuť nároky, ktoré naň písanie kladie.

2. nácvik písania prípravných cvikov, ktoré sú základnými prvkami písmen v postupnosti od jednoduchých po zložitejšie.

3. Rozvíjanie analytických schopností – schopností postrehnúť základné čiary a línie v jednotlivých písacích cvikoch, neskôr i v samotných písmenách, čo eliminuje často neprimerané množstvo cvičného písania.

Nácvičné obdobie

Čítanie a písanie nemusí nutne prebiehať súčasne, v zmysle čo čítame, to píšeme. Vo vyučovanom procese je možné, najmä vtedy, keď je proces nácviku čítania podporovaný písaním veľkých tlačенých písmen neviazať písanie na postup v čítaní, ktorý je prirodzene rýchlejší.

Cieľom písania v nácvičnom období je osvojovanie si písania v týchto tematických celkoch:

Poznámka: Jednotlivé tematické celky v tomto prípade neprebiehajú v časovom slede za sebou, ale súbežne?

1. Osvojovanie si písania písmen slovenskej abecedy v poradí závislom od používaných učebníc a písaniek

2. Spájanie písmen do slabík a slov

3. Odpis písaných písmen, slabík, slov a viet

4. Prepis tlačенých písmen, slabík, slov a viet

5. Písanie slov a jednoduchých viet podľa diktovania Podporovanie vlastného a tvorivého písania veľkou tlačенou abecedou

Pravopisné javy:

1. Správna skladba slova /týka sa vynechávania a zámeny hlások/.

2. Veľké písmeno na začiatku vety.

3. Ukončenie oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety.

4. Písanie osobných mien.

5. Označovanie dlhej samohlásky.

Čítankové obdobie

Požiadavky na vedomosti a zručnosti:

Žiak vie používať písmená písanej abecedy a arabské číslice v nasledujúcich činnostiach:

- vie čitateľne napísať písmená písanej abecedy a arabských číslic

Alternatíva pre žiakov s poruchou jemnej motoriky:

Žiakom s oneskoreným vývinom a poruchou jemnej motoriky potvrdenou psychológom, umožňujeme vyjadrovať sa písomne pomocou veľkých tlačných písmen, ktoré kladú na jemnú motoriku ruky podstatne menšie nároky.

- dokáže správne spájať písmená v slovách
- vie z písanej predlohy čitateľne a správne odpísať slová a krátky primeraný text
- v praktických činnostiach /pri písaní/ vie členiť vety na slová, slová na slabiky tak, aby výsledkom bolo správne napísané slovo alebo veta,
- dokáže podľa diktovania napísať slová bez vynechávania písmen
- dokáže podľa diktovania napísať jednoduché krátke vety
- vie k známemu obrázku napísať jeho pomenovanie (tzv. autodiktát), bez vynechávania písmen (ostatné chyby tolerujeme)
- vie správne umiestniť dĺžeň
- vlastné mená osôb píše s veľkým začiatočným písmenom
- na začiatku vety píše veľké písmeno
- pri písaní rozlišuje oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu

Ciele písania v čítankovom období sú zamerané na:

1. Zdokonaľovanie techniky písania.
2. Odpis a prepis textu.
3. Písanie podľa diktovania.
4. Precvičovanie pravopisných javov predpísaných pre 1. ročník.
5. Vytváranie kompetencií samostatne sa písomne vyjadrovať.

6.1.2 Prírodoveda**6.1.2.1 Charakteristika predmetu**

Obsahom prírodovedy je usporiadanie vzťahov a súvislostí, ktoré vyplývajú zo základných zákonitostí a aj zo vzťahov a súvislostí medzi prírodou, jednotlivcom a spoločnosťou. Obsah

prírodovedy uvádza žiakov vo vybraných tematických celkoch, okruhoch učiva do základných životných situácií a vzťahov, s ktorými prichádzajú do styku. Učia sa pozorovať veci a javy, samostatne si ich všímať a odhaľovať medzi nimi nápadné i menej nápadné súvislosti. Pozorujú podstatné znaky známych javov, učia sa o veciach a javoch samostatne hovoriť, opisovať ich a uvádzať do súvislostí a tvoriť. Z prírodovedeckej oblasti sa žiaci oboznamujú s charakteristickými črtami živej a neživej prírody. Poznávajú zmeny, ktoré sa odohrávajú v prírode. Zároveň si uvedomujú, že človek prírodu nielen poznáva, ale ju aj prispôsobuje svojim potrebám a učí sa ju chrániť. Zo spoločenskovednej oblasti poznávajú žiaci 1. ročníka vo vyučovaní prírodovedy domov, rodinu a školské prostredie s jeho najbližším okolím. Na základe poznávania rôznych zamestnaní doma i v okolí sa zoznamujú a výrobou. Prehlbujú si aj hygienické návyky a pravidlá kultúrneho správania. Pozorovaním a hodnotením vo vyučovaní prírodovedy vedíme žiakov k objektívnemu názoru na svet okolo seba. Žiakov vedíme k zodpovednosti za výsledky svojej práce v škole aj mimo školy, k úcte k práci iných. Osvojujú sa návyky pracovnej disciplíny, ale aj vzťah k zveľaďovaniu životného prostredia. Prírodoveda pôsobí aj na rozvoj estetického cítenia žiakov.

6.1.2.2 Ciele predmetu

- rozvíjať poznanie v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bol samostatne schopný orientovať sa v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to dovoľuje jeho kognitívna úroveň
- rozvíjať schopnosť získavať informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním
- viesť žiakov k nazeraniu na problémy a ich riešenia z rôznych uhlov pohľadu
- poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadriť manipuláciou s predmetmi, slovne, kresbou i vlastným pohybom
- vedieť sa orientovať v školskej budove, na ceste z domu do školy
- vytvoriť si predstavu o roku na základe pozorovania zmien v živote rastlín, zvierat a ľudí
- poznať mená ročných období, mesiacov a dní v týždni
- uvedomovať si rozdiely v počasí a správne ich pomenovať
- poznať rastliny a zvieratá v miestnej oblasti

- nadobudnúť správny a kladný vzťah k práci a spoločnému majetku
- vedieť opisovať prírodné a spoločenské javy
- osvojiť si základné pravidlá osobnej hygieny, správnej životosprávy a kultúrneho správania, rešpektovať vlastné zdravie a poznať aktívnu ochranu prostredníctvom zdravého životného štýlu
- vedieť jednoducho rozprávať a v hre napodobniť prácu dospelých

6.1.2.3 Obsah predmetu

PREHEAD TEMATICKÝCH CELKOV, OKRUHOV:

1. Škola
2. Rodina
3. Zmeny v prírode
4. Osobná hygiena a psychohygiena žiaka
5. Plynutie času
6. Zvieratá
7. Voda
8. Rastliny a semená
9. Hmota

ROZŠIRUJÚCE UČIVO

1. Okolie školy a orientácia v okolí školy
2. Ročné obdobia – prehĺbenie učiva o mesiacoch v roku, činnosť človeka počas jednotlivých ročných období
3. Bezpečnosť a ochrana zdravia, úraz, choroba, prevencia
4. Štátna sviatky, pamätné dni a významné udalosti priebežne počas celého školského roka.

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE, SPÔSOBILOSTI

Žiaci sa naučia:

ŠKOLA

Poznať označenie triedy, názov školy, rozlišovať vyučovaciu hodinu a prestávku, úcta voči dospelým osobám.

RODINA

Poznať členov svojej rodiny, vyjadrenie vzťahu k najbližšej rodine.

Poznať a vymenovať širšiu rodinu.

Vyjadrenie vzťahu k rodine, spoločné činnosti v rodine.

Poznať adresu.

Povedať rôzne povolania, v ktorých môžu pracovať rodičia.

ZMENY V PRÍRODE

Poznať základné znaky jesene.

Poznať hlavné rozdiely medzi ihličnatými a listnatými stromami.

Vedieť vymenovať časti stromu.

Na základe listu poznať druhy stromov.

Vedieť zaznamenať počasie pomocou meteorologických znakov.

Vedieť rozprávať, ako sa menia ročné obdobia.

Vymenovať a poznať ročné obdobia. Rozlíšiť situáciu v prírode podľa ročných období.

Rozpoznávať druhy ovocia a zeleniny.

Vedieť o význame prírody pre človeka.

OSOBNÁ HYGIENA A PSYCHOHYGIENA ŽIAKA

Vedieť vysvetliť dôvody striedania práce a odpočinku.

Poznať dni v týždni.

Poznať pravidlá zdravého stravovania, stolovanie.

Poznať časti tela a vysvetliť význam čistoty tela a svojho okolia.

Uviesť príklady správneho a nesprávneho stolovania.

PLYNUTIE ČASU

Vysvetliť plynutie času, usporiadať obrázky podľa časovej následnosti.

Poznať pojmy a časti dňa.

Poznať celé hodiny.

ZVIERATÁ

Klasifikovať domáce zvieratá podľa znakov.

Poznať voľne žijúce zvieratá

Poznať základné znaky vtákov.

VODA

Vedieť o dôležitosti vody v živote ľudí, zvierat, rastlín.

Rozprávať, ako sa treba starať o rastliny v zime.

Vysvetliť, čo sa stane s prírodou, keď ju nebudeme chrániť, a budeme plytvať vodou.

RASTLINY A SEMENÁ

Vedieť zasadiť semeno.

Pozorovať klíčenie semien.

Opísať klíčenie semien.

Poznať životné podmienky rastlín.

HMOTA

Poznávať zmyslovými vnemami rôzne predmety.

Poznať rozdiel medzi ručnou a strojovou výrobou.

Vyrobiť z materiálu jednoduchú vec.

Urobiť pokus a presvedčiť sa, či voda a vzduch je hmota.

ŽIACI ZÍSKAJÚ ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE, ako pracovať :

- s pracovnými listami
- s odbornou literatúrou, s detskými encyklopédiami
- s rôznym materiálom – plastelína, papier, textil, prírodniny, odpadový materiál
- s nožnicami, lepidlom

METÓDY A FORMY

1. metóda riadeného rozhovoru
2. samostatná práca
3. skupinová práca
4. práca vo dvojici
5. dramatizácia –hra
6. modelovanie
7. vystrihovanie a lepenie
8. projektová práca
9. vychádzka
10. práca s encyklopédiou

UČEBNÉ ZDROJE

1. pracovné listy z prvouky pre 1. ročník
2. učebné osnovy pre 1. stupeň základných škôl
3. metodická príručka prvouky pre 1. ročník
4. odborná literatúra, encyklopédie
5. video, TV, ITV

6.1.3 Náboženstvo/Náboženská výchova

6.1.3.1 Ciele predmetu

Všeobecný cieľ predmetu

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovací predmet náboženstvo/náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy na škole. Vyučovací predmet náboženstvo/náboženská výchova sa zameriava na pozitívne ovplyvnenie hodnotovej orientácie žiakov tak, aby sa z nich stali slušní ľudia s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti. Náboženstvo / náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú. Zároveň výučba predmetu nadväzuje na ďalšie spoločensko-vedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

Ciele predmetu sú stotožnené s cieľom Národného programu výchovy a vzdelávania Slovenskej republiky „...*nechceme v Národnom programe len zdôrazňovať organizačné zmeny, financovania, formálne aspekty, zmeny v riadení, ale ide hlavne o polozenie základov zmeny filozofie výchovy, osvojenia si nových hodnôt poznávacích a morálnych kvalít človeka budúcnosti. Mladí ľudia by sa mali strániť: pôžitku bez svedomia, bohatstva bez práce, vedy bez ľudskosti, poznania bez vôle, podnikania bez mravnosti, politiky bez princípov.*“

6.1.3.2 Charakteristika obsahu učiva

Učivo predmetu obsahuje tieto ročníkové témy a ročníkové ciele:

Ročníkové témy a ciele na predmet náboženstvo/náboženská výchova pre základné školy

1 ročník

Téma roka: Cesta lásky a radosti.

Cieľ roka: Spoznávať lásku milujúceho Boha Otca k svetu a človeku. Vytvárať si pozitívny

vzťah k Bohu, ľuďom a svetu. Osvojiť si vonkajšie prejavy lásky.

2. ročník

Téma roka: Cesta dôvery.

Cieľ roka: Reprodukovať boží zákon a biblické príbehy ľudí, ktorí dôverovali Bohu. Budovať postoj dôvery k Bohu. Pestovať návyk postojov otvorenosti pre dôverný vzťah s Bohom a s človekom.

3. ročník

Téma roka: Cesta viery.

Cieľ roka: Spoznať cestu viery Božieho ľudu v trojjediného Boha. Rozvíjať vieru v Boha formáciou svedomia. Budovať postoj viery v trojjediného Boha.

4. ročník

Téma roka: Poznávanie nádeje.

Cieľ roka: Spoznávať nádej pochádzajúcu od Boha. Oceniť potrebu nádeje pre osobný život. Formovať čnosť nádeje prostredníctvom sviatosti, modlitby a účasti na liturgickom slávení.

6.1.3.3 Obsah učiva predmetu náboženstvo/náboženská výchova

Obsah učiva predmetu náboženstvo/náboženská výchova vytvára alebo rozvíja tieto zručnosti žiakov:

- diskutovať o morálnej problematike (na úrovni svojich vzdelanostných a vedomostných možností) získavať informácie z rôznych zdrojov – textových, ikonických (obrazových) alebo kombinovaných (film) - kriticky ich hodnotiť v rámci svojich schopností a vedomostnej úrovne (mediálna gramotnosť),
- pracovať s učebnicami, atlasmi a ďalšou literatúrou, orientovať sa v knižniciach, pracovať s internetom,
- komunikovať so sebou, inými ľuďmi, s Bohom obsahovo jasne a cieľavedome, v ústnej aj písomnej forme,
- formulovať ústne a písomne vlastný názor na morálnu otázku, sociálne cítenie a vierovyznanie.

Od výuky očakávame, že výučba bude smerovať k tomu, aby žiaci

- jednali s inými ľuďmi slušne a zodpovedne v zmysle spoločensky uznávanej etikety a žili podľa kresťanských princípov,

- cítili potrebu prijímať zodpovednosť za svoje rozhodnutia a svoje konanie, cítili potrebu aktívne sa zapojiť do spoločenského života,
- preferovali morálne hodnoty, konali v súlade s kresťanskými cnosťami, ktoré obohacujú občiansku spoločnosť, rešpektovali ľudské práva, chápali hranice ľudskej slobody a tolerancie, správali sa solidárne, zodpovedne a prosociálne,
- nositeľov iných názorov (z hľadiska humanity) nepovažovali za nepriateľov, naopak za partnerov k dialógu,
- kriticky hodnotili skutočnosti okolo seba, boli ochotní o nich premýšľať, tvoriť si vlastný názor a nenechali sa manipulovať,
- uznávali, že základnou hodnotou je úcta k životu, a preto je potrebné si ho vážiť a chrániť ho,
- uznávali hodnotu manželstva a rodiny, hodnotili jej pozitívny vplyv na existenciu zdravej kultúrnej spoločnosti (výchova k manželstvu a rodičovstvu),
- oslobodili sa od predsudkov a konania na podklade predsudkov (xenofóbie, intolerancie, rasizmu, nacionalizmu, etnickej, náboženskej a inej neznášanlivosti) - výchova sociálnežiadúcich javov,
- niesli zodpovednosť za prírodu, chránili ju a cieľavedome zlepšovali v svojom okolí životné prostredie (environmentálna výchova),
- vážili si hodnoty ľudskej práce, neničili majetok, snažili sa zanechať po sebe v svojej rodine a v okolí pozitívny odkaz kresťanskej kultúry,
- chceli si klásť v živote praktické otázky morálneho charakteru (napr.: Čo je dobré a čo zlé? Aké bude mať moje konanie dôsledky? Svojim postojom a konaním som na strane pravdy? Kde sú hranice mojej osobnej slobody? Čo je zmyslom a poslaním môjho života?)

Postupy a charakteristika výučby predmetu

Výučba predmetu náboženstvo/náboženská výchova má byť zaujímavá a stimulujúca. Má žiakov učiť riešiť praktické otázky osobného a spoločenského života na základe morálnych princípov, ktoré sú nemenné. Výučba má žiakov aktivizovať a pripraviť na život v spoločnosti, ktorá môže kultúrne rásť len aktivitou uvedomelých a zodpovedných občanov s vysokým morálnym kreditom. Vychováva nielen svojim obsahom učiva ale aj klímou triedy. Klíma jednotlivých tried vytvára klímu celej školy. Výučba predmetu cielene posilňuje triednu i školskú klímu. Metódy a formy práce vyplývajú zo vzdelávacích a výchovných potrieb žiakov, z ich veku a životných skúseností. Doporučuje sa využívať aktivizujúce vyučovacie metódy, vhodné projektové vyučovanie v spolupráci so všeobecnovzdelávacími predmetmi. Pred začatím výučby je potrebné, aby sa učiteľ dobre oboznámil s celým

vzdelávacím obsahom učiva predmetu, aby poznal učivo iných všeobecnovzdelávacích predmetov alebo na strednej škole aj odborných spoločenskovedných predmetov.

6.1.4 Matematika a práca s informáciami

6.1.4.1 Charakteristika učebného predmetu

Učebný predmet matematika v 1.- 4. ročníku základnej školy je založený na realistickom prístupe k získavaniu nových vedomostí a na využívaní manuálnych a intelektových činností žiakov. Na rovnakom princípe sa pristupuje k aplikácii nových matematických vedomostí v reálnych situáciách. Takýmto spôsobom získané základné matematické vedomosti umožňujú získať matematickú gramotnosť novej kvality, ktorá by sa mala prelínať celým základným matematickým vzdelaním a vytvárať predpoklady pre ďalšie úspešné štúdium matematiky a pre celoživotné vzdelávanie.

Učebný predmet matematika na 1. stupni základnej školy zahŕňa:

- elementárne matematické poznatky, zručnosti a činnosti s matematickými objektmi rozvíjajúce kompetencie potrebné v ďalšom živote (osobnom, občianskom, pracovnom a pod.),
- vytváraním presných učebných návykov rozvoj žiackych schopností, presného myslenia a formovania argumentácie v rôznych prostrediach, rozvoj algoritmického myslenia,
- súhrn vekuprimeraného matematického a informatického poznania, ktoré tvoria východisko k všeobecnému vzdelaniu kultúrneho človeka,
- informácie dokumentujúce potrebu matematiky a informatiky pre spoločnosť.

Vzdelávací obsah matematiky v 1.- 4. ročníku základnej školy je rozdelený na päť tematických okruhov, čo sa zachováva aj pre ostatné stupne vzdelávania, pričom na každom stupni explicitne nemusí byť zastúpený každý tematický okruh:

Čísla, premenná a početové výkony s číslami,

Postupnosti, vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy,

Geometria a meranie ,

Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika

Logika, dôvodenie, dôkazy

Učivo v tematickom okruhu **Čísla, premenná a početové výkony s číslami** zastáva na 1. stupni ZŠ významné miesto pri vytváraní pojmu prirodzeného čísla, početových výkonov s týmito číslami a pri príprave zavedenia písmena (premennej) vo význame čísla.

V ďalšom tematickom okruhu **Postupnosti, vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy**, žiaci majú v realite objavovať kvantitatívne a priestorové vzťahy a určité typy ich systematických zmien. Zoznamujú sa s veličinami a ich prvotnou reprezentáciou vo forme, tabuliek, grafov a diagramov. V jednoduchých prípadoch tieto aj graficky znázorňujú.

V tematickom okruhu **Geometria a meranie**, žiaci vytvárajú priestorové geometrické útvary podľa určitých pravidiel. Zoznamujú sa najznámejšími rovinnými útvarmi ako aj s ich rysovaním. Objasňujú základné vlastnosti geometrických útvarov. Učia sa porovnávať, odhadovať a merať dĺžku, zoznámia sa jednotlivými dĺžkovými mierami. Riešia primerané metrické úlohy z bežnej reality.

Ďalšou súčasťou matematického vzdelávania žiakov na 1. stupni ZŠ je **Kombinatorika, pravdepodobnosť a štatistika**. Tento tematický okruh na 1. stupni ZŠ sa objavuje len v podobe úloh. Žiaci takéto úlohy na 1. stupni ZŠ riešia manipulatívnu činnosťou s konkrétnymi objektmi, pričom vytvárajú rôzne skupiny predmetov podľa určitých pravidiel (usporiadávajú, rôzne zoskupujú). Pozorujú frekvenciu výskytu určitých javov, udalostí a zaznamenávajú ich.

Tematický okruh **Logika, dôvodenie, dôkazy** na 1. stupni ZŠ sa objavuje v len podobe úloh. Žiaci riešia úlohy v ktorých posudzujú z hľadiska pravdivosti a nepravdivosti primerané výroky z matematiky a zo životných situácií.

6.1.4.2 Ciele učebného predmetu

Cieľom učebného predmetu matematika v 1.ročníku ZŠ je, indukčným poznaním zakladajúcim sa na žiackych skúsenostiach rozvíjanie tých schopností, pomocou ktorých sa pripravujú na samostatné získavanie základných matematických poznatkov a schopností. Na dosiahnutie tohto cieľa, majú získať také skúsenosti, ktoré vyústia do poznávacích metód zodpovedajúcich veku žiakov.

Vyučovanie matematiky v 1. ročníku má smerovať k tomu aby sa realizovali najmä tieto cieľové zámery a všeobecné požiadavky na rozvoj žiackej osobnosti:

Veku primerané presné použitie materinského a odborného jazyka a správna aplikácia postupne sa rozširujúcej matematickej symboliky, vhodné využívanie tabuliek, grafov a diagramov. Využívanie pochopených a osvojených pojmov, postupov a algoritmov jako prostriedkov pri riešení úloh. V súlade s osvojením matematického obsahu a prostredníctvom numerických výpočtov spamäti, rozvíjanie numerických zručností žiakov. Na základe skúseností a činností rozvíjanie orientácie žiakov v rovine a v priestore. Riešením úloh a problémov postupné budovanie vzťahu medzi matematikou a realitou. Na základe využitia induktívnych metód získavania nových vedomostí, zručnosti a postojov, rozvíjať matematické nazeranie, logické a kritické myslenie.

- Spolu s ostatnými učebnými predmetmi sa podieľať na primeranom rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT (kalkulátory, počítače) k vyhľadávaniu, spracovaniu a uloženiu informácií.

- Viesť žiakov k získaniu a rozvíjaniu zručností súvisiacich s procesom učenia sa a samostatnému učeniu sa.

Systematickým, premysleným a diferencovaným riadením práce žiakov, podporiť a upevňovať kladné morálne a vôľové vlastností žiakov, ako je napr. samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritickosť.

- Ochrana a zveľaďovanie okolitej prírody, starostlivosť o svoje zdravie, kladný vzťah ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám.

- Vytvorenie a rozvíjanie kladného vzťahu žiakov k spoločným európskym hodnotám, permanentnému poznávanie kultúrnych a iných hodnôt vytvorených európskymi štátmi, medzi inými aj našim Slovenskom.

Vyučovanie matematiky na 1.stupni ZŠ a teda aj v 1. ročníku, má smerovať k tomu aby sa pri vzdelávaní žiakov v jednotlivých tematických okruhoch realizovali najmä vyššie uvedené ciele vyplývajúce z kľúčovej kompetencie pre matematiku a celkovú výchovu a vzdelávanie žiakov.

6.1.4.3 Obsah vzdelávania

Prvý ročník

(4 hodiny týždenne, 132 hodín za rok)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

I. Prirodzené čísla 1 až 20

Prirodzené čísla 0 – 20. Počítanie počtu vecí, ..., po jednom, po dvoch, utváranie skupín vecí, ...o danom počte. Porovnávanie čísel. Čítanie a písanie čísel 0 – 20. Riešenie úloh na porovnávanie (viac, menej rovnako).

II. Sčítanie a odčítanie

Sčítanie a odčítanie v obore do 20 bez prechodu cez základ 10. Propedeutika vzťahu medzi sčítaním a odčítaním. Slovné úlohy na sčítanie a odčítanie.

III. Geometria

Zoznámenie sa s niektorými priestorovými a rovinnými geometrickými tvarmi a manipulácia s nimi. Rozlišovanie priestorových útvarov očami, hmatom a na obrázku. Kreslenie otvorených a uzavretých krivých čiar, rysovanie priamych čiar.

IV. Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúce špecifické matematické myslenie

Získavanie skúseností s pravdivosťou a nepravdivosťou výrokov, negáciou výrokov. Dichotomické triedenie premetov, vecí podľa jedného znaku (modré, nie sú modré). Tvorenie stúpajúcej (klesajúcej) postupnosti predmetov, čísel. Pozorovanie a zistenie pravidelnosti v týchto postupnostiach. Zber údajov a ich zoskupovanie. Pozorovanie istých udalostí, ako aj možných ale neistých udalostí a nemožných udalostí.

Obsah učebného predmetu:

I. Prirodzené čísla 1 až 20

Rozvíjajúce ciele	Obsah (obsahový štandard)	Výstupy (výstupný štandard)
Rozvíjanie rozorovacích schopností prostredníctvom manipulatívnej činnosti. Vytváranie pojmu čísla na skúsenostnom základe. Odhalenie elementárnych	Prirodzené čísla 0 – 5. Čísla 6, 7, 8, 9, 10. Prirodzené čísla do 20. Počítanie počtu vecí, ..., po jednom, po dvoch, utváranie skupín vecí, ...o danom počte. Porovnávanie čísel. Čítanie a písanie čísel 0 – 20. Rozklad a skladanie čísel. Vzťahy medzi číslami: veľkosť, susedia čísla. Riešenie úloh na porovnávanie (viac, menej, rovnako).	Utvoriť, vyznačiť, oddeliť skupinu predmetov 1 – 20. Vedieť vymenovať stúpajúci aj klesajúci číselný rad. Vedieť porovnávať čísla do 20 podľa veľkosti. Riešiť úlohy charakterizované vzťahmi „viac“,

súvislostí medzi realitou a matematikou		„menej“.
---	--	----------

II Sčítanie a odčítanie

Rozvíjajúce ciele	Obsah (obsahový štandard)	Výstupy (výstupný štandard)
Odhalenie súvislostí medzi číslami podľa názoru aj na základe textu. Chápanie sčítania a odčítania predmetnou činnosťou a na základe textu. Formovanie zovšeobecňovacej schopnosti a schopnosti riešenia matematických problémov. Rozvíjať pamäť, húževnatosť a vytrvalosť. Práca v dvojici a v tíme.	Sčítanie a odčítanie etapách v obore do 5, v obore do 10 a v obore do 20 bez prechodu cez základ 10. Zameniteľnosť sčítancov. Rozklad sčítancov na súčet dvoch čísel. Doplnenie chýbajúceho čísla do súčtu. Vzťah medzi sčítaním a odčítaním. Slovné úlohy na sčítanie a odčítanie podľa činnosti, na základe obrázku, textu. Oživenie slovnej úlohy kresbou a modelovaním. Tvorba číselnej úlohy na základe textu. Výber počtového výkonu na základe textu. Tvorba matematického textu k numerickým úlohám. Riešenie rozsiahlejších úloh v tíme, aj so zberom vhodných údajov z reality.	Vedieť spamäti všetky spoje sčítania a odčítania bez prechodu cez základ 10. Zručnosť pri praktickom využívaní sčítania, odčítania, rozkladu a doplnenia sčítancov. Objasnenie jednoduchej slovnej úlohy činnosťou, voľbou vhodného modelu. Záznam textovej súvislosti číslami a počtovými výkonmi.

III. Geometria

Rozvíjajúce ciele	Obsah (obsahový štandard)	Výstupy (výstupný štandard)
Postupné budovanie priestorovej predstavivosti a orientácie v rovine a v priestore. Spoznanie vnímateľných vlastností telies, rozlíšenie odlišných vlastností ukázaním, výberom usporiadaním, slovne. Získanie prvých zručností v narábaní s rysovacími potrebami.	Zoznámenie sa s niektorými priestorovými a rovinnými geometrickými tvarmi a ich triedenie na základe ich vlastností. Stavba telies z kociek, na základe modelu, rovinných útvarov činnosťou. Pozorovanie niektorých vlastností geometrických útvarov. Orientácia, určovanie polohy; smerov, zmeny smerov. Kreslenie otvorených a uzavretých krivých čiar, rysovanie priamych čiar, triedenie čiar	Vedieť vybudovať z kociek teleso na základe modelu. Identifikovať niektoré rovinné a priestorové útvary na základe niektorých ich pozorovaných vlastností. Určiť polohu na základe preberaných výrazov (napr. nad, pod pri, medzi, atď.).

IV. Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúce špecifické matematické myslenie

Rozvíjajúce ciele	Obsah (obsahový štandard)	Výstupy (výstupný štandard)
Vzbudenie záujmu žiakov o matematické činnosti prostredníctvom matematických hier. Ukázať význam použitia tabuliek, diagramov.	Získavanie skúseností s pravdivosťou a nepravdivosťou obrázkových situácií a slovne vyslovenými, napr. matematickými výrokmi. Dichotomické triedenie premetov, podľa jedného znaku (modré, nie sú modré). Tvorenie stúpajúcej (klesajúcej) postupnosti predmetov, čísel a zistenie pravidelnosti v týchto postupnostiach	Vedieť rozlíšiť pravdivosť a nepravdivosť primeraných matematických výrokov.

Odporúčané rozširujúce učivo:

Riešenie hravých a zaujímavých úloh. Tvorba úloh z údajov získaných žiakmi. Neznáma (aj v podobe

prázdného miesta pre určité číslo), rovnice, nerovnice ako otvorené vety. Riešenie nepriamo sformulovaných úloh. Číselná os.

6.1.5 Výtvarná výchova

Časový rozsah výučby: 2 hodiny týždenne

Ročník: 1. ročník ZŠ

Vyučovací jazyk: slovenský jazyk

6.1.5.1 Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet výtvarná výchova sa skladá z troch základných častí: tematické práce, výtvarné osvojovanie prírody a výtvarné a technické osvojovanie predmetu. Predmet sa skladá z nasledovných tematických celkov: Výtvarné a technické osvojovanie skutočnosti, experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami, základy konštruovania. Počas hodín výtvarná výchova sa u žiaka rozvoja estetického cítenia, predstavivosť, fantázia. Žiak sa nielen učí zobrazovať predmety, vecí a javy svojho okolia, ale zároveň sa učí pomocou výtvarných techník vyjadriť aj svoje nálady a túžby a tiež si osvojuje techniky výtvarnej tvorby. Predmetu je nedeliteľnou súčasťou iných predmetov vytvára sa tu základ na medzipredmetové vzťahy s predmetmi : slovenský jazyk, matematika, prvouka aj hudobná výchova. V predmete sa budú využívať formy samostatnej aj skupinovej práce. Z metód sa využije metóda od jednoduchého k zložitému, metóda primeranosti a názornosti.

6.1.5.2 Ciele vyučovacieho predmetu

Je prostredníctvom autentických skúseností získaných z výtvarných činností, nadväzujúcich na detský spontánny výtvarný prejav, rozvíjať manuálne zručností, duševné

spôsobilosti predstavivosť, fantázia, tvorivosť, vedomosti, poznávanie predmetov a vzťahov prostredníctvom ich výtvarného vyjadrenia a postojov formovanie si vlastného názoru, prístupu a vkusu.

Cieľom je aj rozvoj detskej predstavivosti, fantázie, úsilie o vyjadrenie detského videnia, ale aj viesť dieťa v duchu humanitného využitia technik, rozvíjať vzťah k efektívnej práci, riešiť jednoduché technické problémy. Formou hry dať deťom základné poznatky o kresbe, maľbe, prírodných a technických materiáloch, vychovať k ochrane a aktívnej tvorbe životného prostredia. V predmete sa budú rozvíjať aj spôsobilosti využívať informačné komunikačné technológie.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Predmet výtvarná výchova vo svojej podstate bude nielen rozvíjať estetické cítenie, ale aj komunikatívne a sociálne – interaktívne schopnosti žiaka prostredníctvom zaraďovania skupinových prác, kde sa počíta so vzájomnou komunikáciou medzi žiakmi. Schopnosti tvorivo riešiť problémy bude spoločný aj s inými predmetmi v tomto ročníku. V predmete sa budú rozvíjať aj spôsobilosti využívať informačné komunikačné technológie.

Stratégia vyučovania

V predmete sa budú využívať formy samostatnej a skupinovej práce. Z metód sa budú využívať metódy na rozvoj tvorivosti, analyticko syntetická metóda, metóda od známeho k neznámemu, heuristická objavovacia metóda. Využívať sa bude výklad učiteľa, rozhovor, dialogické a monologické metódy komunikácie, exkurzie do galérií a múzeí.

Učebné zdroje

Učebnými zdrojmi budú rôzne výtvarné publikácie, encyklopédie výtvarného umenia, časopisecká literatúra zameraná na túto oblasť, práca s internetom, využitie informačných komunikačných technológií, návštevy galérií výtvarného umenia a múzeá s historickými výtvarnými artefaktami.

6.1.5.4 Obsah

Prehľad tematických celkov:

I. Výtvarné a technické osvojovanie skutočnosti

1. Tematické práce
 2. Výtvarné osvojovanie prírody
 3. Výtvarné a technické osvojovanie predmetu
- II. Experimentovanie a práca s výtvarnými prostriedkami, základy konštruovania
1. Farba
 2. Dekoratívne práce
 3. Modelovanie a organizácia priestoru
 4. Základy konštruovania
- III. Výtvarné umenia a životné prostredie

6.1.6 Hudobná výchova

Časový rozsah výučby: 1 hodina týždenne

Ročník: 1. ročník ZŠ

Vyučovací jazyk: slovenský jazyk

6.1.6.1 Charakteristika vyučovacieho predmetu

Poslaním hudobnej výchovy v základnej škole je vytvárať plnohodnotnú protiváhu k prevažne vzdelávacím, náukovo orientovaným predmetom vyučovania. Cieľom hudobnej výchovy v 1. ročníku ZŠ je nadviazať na hrové činnosti preprimárneho vzdelávania, pokračovať v nich a postupne využívať hudobné experimentovanie ako príležitosť na uplatňovanie poznávania zákonitostí hudby. Patrí do vzdelávacieho okruhu Umenie a kultúra, ktorého úlohou je sprostredkovať národné a svetové kultúrne dedičstvo a prispieť k položeniu základov všeobecnej vzdelanosti národa. V prvých ročníkoch primárneho vzdelávania majú prevahu hudobné prejavy: vokálnointonačné, hudobno-pohybové, inštrumentálne, percepčné a hudobno-dramatické činnosti. Hudobná výchova má rozvíjať citový svet žiaka, rozvíjať

celkovú hudobnosť žiakov, vychovať vnímavého a aktívneho poslucháča, smerovať k individuálne podmienenej, slobodnej vkusovej orientácii.

6.1.6.2 Ciele vyučovacieho predmetu

Prostredníctvom

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka a spoločnosti si osvojiť hudobný materinský jazyk a takto prispieť k rozvíjaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznania slovenského zvykoslovia, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života

Kognitívne ciele:

- poznávať svet zvukov a hudby pomocou detskej hry
- postupne získavať elementárne základy hudobných vedomostí, výrazových prostriedkov, učiť sa s nimi tvorivo pracovať
- prispievať k rozvoju hudobných schopností žiakov pomocou hudobných činností
- zvládnuť postupný prechod od spontánnych hudobných hier k hrám s pravidlami a zámernej práci s hudobným materiálom
- poznávať zákonitosti tvorby hudobných diel
- získať základy hudobného myslenia a elementárne základy hudobno-estetického vedomia v sústave hudobných vedomostí a vkusových postojov

Socioafektívne ciele:

- uvedomovať si a rozlišovať mravné a estetické hodnoty
- empaticky pristupovať k precíteniu a pochopeniu umeleckých diel a asertívne vyjadrovať vlastné názory a postoje
- bez predsudkov pristupovať k vnímaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr
- vedieť plánovať, propagovať, realizovať i prezentovať vlastnú prácu, skupinové projekty, postupne získavať schopnosť spolupracovať v tíme

Stratégie vyučovania:

V predmete sa budú využívať formy samostatnej i skupinovej práce. Z metód sa budú využívať zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, zo slovných metód dialóg a diskusia,

metódy hrania rol. Medzi špecifické metódy budú patriť – intonačná metóda s použitím relatívnej solomizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno – receptívna metóda, improvizácia.

Rozšírené vyučovanie hudobnej výchovy:

- vytvárať podmienky pre muzickú vzdelanosť žiakov
- obohatiť ich estetickú stránku osobnosti
- intenzívne realizovať komplexné chápané hudobné činnosti

Rozšírené vyučovanie hudobnej výchovy budú učiteľky vykonávať po splnení časovo terminovaných základných vyučovacích hodín a to formou hry na zobcovu flautu podľa jednotlivých projektov triednych učiteľov.

Učebné zdroje:

Učebným zdrojom bude učebnica hudobnej výchovy pre 1. ročník ZŠ, CD nosiče a audiokazety s piesňami pre deti, notový materiál pre hru na zobcovu flautu, návštevy hudobných predstavení pre deti organizované školou, inými organizáciami.

6.1.6.3 Obsah

Obsah	Kompetencie	Výstup
Hry so spevom, jednoduché slovenské ľudové piesne, detské piesne v rozsahu c4 – a4, umelecké úpravy ľudových piesní, krátke skladbičky pre deti. Sluchová príprava intonácie 5., 6., 3 stupňa v durovej tónine, rytmizácia slov a riekaniak, rytmické a melodické hry, realizácia rytmu pozostávajúceho z štvrtových a osminových hodnôt, vyjadrenie obsahu piesní a skladbičiek	<i>Vokálno-intonačné činnosti</i> Získať základné spevacké zručnosti a návyky. Detské a ľudové piesne spievať čisto a rytmicky presne, adekvátne nálade. Poznať a správne realizovať hodnoty nôť, (štvrtová, osminová + pomlčky). <i>Inštrumentálne činnosti</i> Poznať jednoduché rytmické nástroje a ovládať techniku hrania na nich. Pomocou detských hudobných nástrojov	Vedieť čisto a so správnym výrazom primeraným piesni zaspievať minimálne 12 detských a ľudových piesní, hier so spevom. Vedieť hrať jednoduché rytmické motívy pozostávajúce z hodnôt štvrtových, osminových nôť a pomlčiek. Pohybom správne reagovať na hudbu. Poznať minimálne 4 hudobné skladby a ich autorov, dokázať vystihnúť náladu hudby. Uskutočniť minimálne 1

pohybom. Zvuk, tón, reč, spev.	podporiť náladu piesne. <i>Hudobno-pohybové činnosti</i> Vedieť správne chodiť a pochodovať podľa hudby, reagovať na zmeny tempa a dynamiky. <i>Percepčné činnosti</i> Poznať krátke veku primerané hudobné skladby a pohybom reagovať naň. <i>Hudobno-dramatické činnosti</i> Vytvárať vlastnú hudobnú krajinu v danom tónovom priestore. Hudobné nástroje chápať ako prostriedok na vykreslenie prostredia, postáv a nálad.	hudobno-dramatické vystúpenie
--------------------------------	---	-------------------------------

6.1.7 Telesná výchova

Počet hodín : 99

Časový rozsah výučby : 3 hodiny týždenne

Vyučovací jazyk : slovenský jazyk

6.1.7.1 Charakteristika predmetu

Zameranie telesnej výchovy v primárnej edukácii je dominantne na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím sa prispieva k upevneniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybu a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, prispieva k formovaniu kladného vzťahu k

pohybovej aktivite a plní aj významnú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému vývinu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybu – pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

7.1.7.2 Ciele predmetu

Ciele telesnej výchovy v primárnej edukácii vychádzajú zo všeobecných cieľov vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ platných pre celú školskú telesnú výchovu a zároveň postupné plnenie cieľov primárnej edukácie prispieva k naplneniu týchto všeobecných cieľov.

Všeobecné ciele

- stimulovať reč a myslenie počas telovýchovných činností,
- podporovať procesy sebapoznávania a sebakontroly pri aktívnej pohybovej činnosti,
- podporovať aktivitu, fantáziu a kreativitu žiakov pri pohybových aktivitách,
- formovať pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám, športu,
- kultivovať pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- podporovať vytváranie optimálneho rozvoja zdravotne orientovanej zdatnosti,
- podporovať získavanie poznatkov o otázkach vplyvu pohybu na zdravie,
- uplatňovať zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti.

Hlavným cieľom telesnej výchovy v primárnej edukácii je pozitívna stimulácia vývinu kultúrne gramotnej osobnosti prostredníctvom pohybu s akcentom na zdravotne orientovanú zdatnosť a radostné prežívanie pohybovej činnosti

Základné predmetové kompetencie (požiadavky na vedomosti, schopnosti, zručnosti a postoje)

6.1.7.3 Obsah

Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti: /19 hodín/

- žiak dokáže správne pomenovať základné lokomócie, základné nelokomočné pohyby, základné atletické disciplíny, základné cvičenia z akrobacie a poradové cvičenia, ktoré boli realizované vo výučbe,
- žiak dokáže ukázať správne technické predvedenie základných lokomócií i základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách,
- žiak dokáže uplatniť základné lokomócie, poradové cvičenia i gymnastické zručnosti v hrách, súťažiach a iných pohybových činnostiach

Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry: /19 hodín/

- žiak dokáže pomenovať a pozná základné herné činnosti jednotlivca, pozná názvy hier, ktoré boli realizované vo výučbe,
- žiak dokáže aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektuje ich,
- žiak dokáže ukázať a uplatniť správnu techniku manipulácie s náčiním,
- žiak dokáže ukázať a uplatniť správnu techniku herných činností jednotlivca v hrách, ktoré boli realizované vo výučbe,
- žiak dokáže využiť naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda) a aplikovať ich aj v bežnom živote (vo voľnom čase)

Kreatívne a estetické pohybové činnosti: /10 hodín/

- žiak dokáže správne pomenovať základné gymnastické cvičenia, tanečné kroky a činnosti, ktoré boli realizované vo výučbe,
- žiak dokáže ukázať správne technické predvedenie rytmických cvičení, tanečných krokov, motívov v rôznych obmenách, ktoré boli realizované vo výučbe,
- žiak dokáže zladať pohyby, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukových signálom, hudbou,
- žiak dokáže uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách, no i pri iných pohybových činnostiach

Psychomotorické cvičenia a hry: /10 hodín/

- žiak dokáže správne pomenovať základné polohy tela, druhy realizovaných cvičení z oblasti psychomotoriky,
- žiak dokáže ukázať správne základné polohy tela a primerane svojim schopnostiam vykonávať psychomotorické cvičenia v rôznych obmenách,
- žiak dokáže uplatniť prvky psychomotoriky a psychomotorických hier a prežívať pocity radosti z pohybu a hry,
- žiak pozná jednoduché testy na posudzovanie svojej flexibility, držanie tela, dýchania

Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti: /8 hodín/

- žiak dokáže správne pomenovať základné pohybové činnosti vo výučbe realizovaných druhov sezónnych pohybových aktivít,
- žiak dokáže ukázať správne technické predvedenie elementárnych pohybových zručností vo výučbe realizovaných sezónnych pohybových činností v rôznych obmenách,
- žiak dokáže uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach ap. v škole i vo voľnom čase.

7 Stručná charakteristika prierezoých tém (tematík)

Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezoé tematiky, ktoré sa spravidla prelínajú cez obsahové vzdelávacie oblasti. Prierezoé tematiky je možné uplatňovať viacerými formami - ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných vyučovacích predmetov, ako samostatný učebný predmet v rámci voliteľných hodín (pri profilácii školy). Vhodná je forma projektu (v rozsahu počtu hodín, ktoré sú pridelené téme) alebo veľmi efektívnou formou kurzu. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti a neformálnej realizácie témy je používanie aktivizujúcich, interaktívnych učebných metód. Výber spôsobu a času realizácie prierezovej tematiky je v kompetencii každej školy.

Na úrovni primárneho vzdelávania zavádza Štátny vzdelávací program prierezoé témy

DOPRAVNÁ VÝCHOVA - VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

MEDIÁLNA VÝCHOVA

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

7.1 Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti, cestujúci v prostriedkoch hromadnej alebo osobnej dopravy a pod. Okrem pozitívnych stránok má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Neúmerň je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo tematiky Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke - ako chodcov alebo cyklistov - pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Ciele výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke na ZŠ zahŕňajú oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať. Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- sformovať si mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- uplatňovať zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, a to ako chodec, korčuliar, cyklista, cestujúci (spolujazdec) a pod.,
- spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- schopnosť zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- schopnosť zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

7.2 Environmentálna výchova

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, pričom zároveň chápe potrebu ochrany životného prostredia na celom svete. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod..

Organizačne je vhodné prierezovú tému začleniť do viacerých predmetov prostredníctvom jednotlivých tém, projektov alebo urobiť kurzovou formou, napríklad zamerať sa jeden týždeň na environmentálnu výchovu – s teoretickou a praktickou časťou.

7.3 Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Znamená to nielen študijný (akademický) rozvoj žiakov, ale aj rozvíjanie osobných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Aby žiak získal kvalitné vzdelanie, k tomu je potrebné aby si už od primárneho vzdelávania rozvíjal sebareflexiu (rozmyšľal o sebe), spoznával sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíjal si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie. V tejto súvislosti je potrebné aby sa naučil uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Dôležité je, aby prierezová téma podporovala u žiakov rozvoj schopnosti uplatňovať prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok). Cieľom je, aby žiak získaval a udržal si osobnostnú integritu, pestoval kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu. V tejto prierezovej tematike sa uplatňuje aj vzdelávanie k ľudským právam ale aj k rodinnej výchove.

Téma sa prelína všetkými obsahovými vzdelávacími oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov. Najviac priestoru má v predmete etická výchova, ale je dôležité aby si učiteľ uvedomil, že na dosiahnutie cieľov tejto prierezovej tematiky je nutné vymedziť priestor aj v náukových predmetoch. Nevyhnutné je,

aby sa všetky témy realizovali prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód.

7.4 Ochrana života a zdravia

Ochrana života a zdravia (OŽZ) sa v základných školách realizuje prostredníctvom učebných predmetov štátneho vzdelávacieho programu a samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier. V rámci témy sa aplikuje učivo, ktoré bolo v minulosti súčasťou povinného učiva ochrany človeka a prírody (OČP). Ochrana života a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a schopnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Obsah učiva je predovšetkým orientovaný na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. Cieľom oblasti je formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. Poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti a praktické zručnosti. Osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia. Formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách.

Prierezovú tému naplňa obsah :

- riešenie mimoriadnych situácií - civilná ochrana,
- zdravotná príprava,
- pohyb a pobyt v prírode.

7.5 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Prierezová téma spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov - komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine, vytvoriť nejaký produkt. V tejto prierezovej téme je obsah zameraný na postupnosť jednotlivých krokov a metodológiu tvorby projektu, ktorú budú môcť žiaci využívať v ostatných predmetoch alebo aj v mimoškolskej činnosti pri prezentácii svojej školy.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

7.6 Mediálna výchova

Jedným z významných socializačných faktorov ovplyvňujúcich hodnoty, postoje a správanie jedinca sú médiá. Osvojenie schopnosti kompetentného zaobchádzania s médiami je cieľom mediálnej výchovy ako prierezovej témy.

Cieľom prierezovej tematiky je, aby žiaci:

- lepšie porozumeli pravidlám fungovania mediálneho sveta a primerane veku sa v ňom orientovali,
- dokázali posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesionálny rast,
- dokázali si uvedomiť si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať,
- vedeli tvoriť mediálne produkty

7.7 Multikultúrna výchova

Multikultúrna výchova je zaradená do obsahu vzdelávania s ohľadom na slovenské kultúrne prostredie, kde po stáročia spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu. Tradičná kultúrna rozmanitosť sa pritom v súčasnosti

ešte prehľbuje vďaka viacerým trendom, ktoré sa často zastrešujú pojmom globalizácia. Jedným z týchto trendov, ktorý výrazne zvyšuje rozmanitosť kultúr na Slovensku, je migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenala len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení, a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokáže s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Multikultúrnú výchovu možno prirodzene začleniť do humanitných a spoločenskovedných predmetov. Prvky multikultúrnej výchovy však možno v obsahovej a metodologickej rovine či s pomocou vhodných príkladov rozvíjať aj v prírodovedných predmetoch či pri výučbe materinského a cudzích jazykov.

1. Rámcové učebné plány

Kapitola obsahuje rámcové učebné plány - učebný plán pre primárne vzdelávanie pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským a učebný plán pre primárne vzdelávanie pre základné školy s vyučovacím jazykom maďarským.

ISCED 1

Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským

Štátny vzdelávací program											
Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	8	6	6	6	5	4	4	5	5	49
	prvý cudzí jazyk			3	3	3	3	3	3	3	21
	druhý cudzí jazyk						1	1	1	1	4
											74
Príroda a spoločnosť	prírodoveda	0,5	1	1	1						3,5
	vlastiveda		1	1	1						3
											6,5
Človek a príroda	fyzika						1	1	2	1	5
	chémia						0,5	0,5	1	2	4
	biológia					1	1	1,5	1	1	5,5
											14,5
Človek a spoločnosť	dejepis					1	1	1	1	2	6
	geografia					1	1	1	1	1	5

	občianska náuka					1	1	1	0,5	0,5	4
											15
Človek a hodnoty	etická výchova /náboženská výchova	0,5	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5	7,5
											7,5
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	3	3	3,5	4	3,5	4	4	33
	informatika	0	0	0	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
	informatická výchova		1	1	1						3
											38,5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie				1						1
	svet práce							0,5	0,5		1
	technika							0,5	0,5		1
											3
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1			7

	hudobná výchova	1	1	1	1	1	1	1			7
	výchova umením								0,5	0,5	1
											15
Zdravie a pohyb	telesná výchova	2	2	2	2						18
	telesná a športová výchova					2	2	2	2	2	
											18
Spolu povinná časť		17	18	20	21	21	23	24	24	24	192
Školský vzdelávací program											
Voliteľné hodiny		5	5	5	5	6	6	6	6	6	50
Spolu : povinná časť + voliteľné hodiny		22	23	25	26	27	29	30	30	30	242

ISCED 1

Školský vzdelávací program											
Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	1									1
	Práca s informáciami a komunikácia										
	prvý cudzí jazyk										
	druhý cudzí jazyk										

											1
Príroda a spoločnosť	Prírodoveda	0,5									0,5
	vlastiveda										
											0,5
Človek a príroda	Fyzika										
	Chémia										
	biológia										
Človek a spoločnosť	Dejepis										
	geografia										
	občianska náuka										
Človek a hodnoty	etická výchova	0,5									0,5
	/náboženská výchova										
											0,5
Matematika a práca s informáciami	Matematika	1									1
	Informatika										
	informatická výchova										
											1
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie										
	svet práce										
	technika										
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1									1
	hudobná výchova										

	výchova umením											
											1	
Zdravie a pohyb	telesná výchova	1										1
	telesná a športová výchova											
											1	
Spolu povinná časť												
Školský vzdelávací program												
Voliteľné hodiny		5										5

8 Inovatívne metódy vyučovania vedúce k zlepšeniu výchovno-vzdelávacieho procesu

Vychádzajúc z projektu „Milénium“ bude treba principiálne zmeniť filozofiu vzdelávania. Nie vzdelávanie pre vzdelávanie, nie rýchle prispôsobenie sa žiaka požiadavkám školy, ale naopak, aby škola bola schopná sa prispôbiť požiadavkám žiaka, ako budúceho občana, ktorý sa má vedieť zaradiť do demokratickej trhovej spoločnosti. Od kvality vzdelávania sa bude odvíjať kvalita spoločnosti a táto kvalita sa môže zlepšiť len v prípade, že si ju spoločnosť dá za vyššiu prioritu.

Na rozdiel od tradičnej školy a výchovy, nová škola a filozofia výchovy a vzdelávania musí systematicky a premyslene rozvíjať, najmä tvorivosť a hodnotiace myslenia.

V projekte Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike hlavným cieľom reformy školstva je, aby sa škola zmenila:

- ❑ zo školy direktívnej na školu slobodnú, v ktorej môžu učitelia a žiaci slobodne a nezávisle pracovať, objavovať a šíriť pravdu, kde je osobnosť dieťaťa vnímaná ako samozrejmosť
- ❑ zo školy encyklopedickej, dogmatickej na školu tvorivú, v ktorej sa pracuje netradičnými metódami a formami, objavujú sa schopnosti dieťaťa a na nich sa stavia vyučovanie, v ktorej sa verí, že každé dieťa je schopné primerane tvorivo pracovať
- ❑ zo školy autoritatívnej na školu humánnu, v ktorej je osobnosť dieťaťa na prvom mieste, žiak má pocit bezpečia, v ktorej sa rovnaký význam prikladá vzdelávaniu a výchove.

Pre školu budúcnosti bude charakteristické:

- ❑ moderné vybavenie
- ❑ zmena štýlu práce
- ❑ používanie efektívnych, progresívnych postupov
- ❑ využívanie najnovších informačných technológií
- ❑ odborne zdatní učitelia so skutočným záujmom o prácu s deťmi

Nová koncepcia výchovy a vzdelávania si vyžaduje:

- ❑ redukovať predimenzovanosť učiva
- ❑ znížiť informačnú záťaž žiakov
- ❑ vytvoriť priestor pre motiváciu a tvorivú prácu
- ❑ rozšíriť záujmovú činnosť detí

Inovatívne metódy a formy vo výchovno-vyučovacom procese ešte nie sú zárukou úspechu, ale určite budú pre žiakov motivujúce a vzbudia záujem o vyučovanie. Pri ich uplatňovaní rozhodujúcu úlohu zohráva učiteľ a štýl jeho práce so žiakmi. Príprava na vyučovanie bude náročnejšie. Musí mať jasno v cieľoch vyučovania, o význame rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov, musí byť schopný vytvárať tvorivú klímu na vyučovaní, partnerský vzťah k žiakom, vytvárať príležitosti pre aktívne učenie sa žiakov.

Vyučovacia metóda je zámerné usporiadanie obsahu vyučovania, činnosti učiteľa a žiaka, ktoré slúžia na dosiahnutie výchovných a vzdelávacích cieľov v súlade so zásadami organizácie vyučovania.

Medzi inovačné metódy patrí:

Zážitková metóda

- ❑ vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži, silný zážitok, spontánne učenie sa, hádanky, hry, rébusy

Heuristická metóda

- ❑ učiteľ riadi skúmanie problému, formuluje protiklady, plánuje kroky riešenia problému. Žiak vníma problémovú úlohu, rieši úlohy, kontroluje riešenie.

Metóda problémového výkladu

- ❑ učiteľ nastoľuje problém, sám ho rieši, ukazuje spôsob riešenia a postup, žiak sleduje logiku výkladu, kontrolujú presvedčivosť postupu riešenia problémov

Inscenačná metóda

- ❑ podstatou sú hry, ktoré sú podobné didaktickým hrám
- ❑ hrou sa vyučovanie stáva prirodzenejšie a zaujímavejšie

Výskumná metóda

- ❑ učiteľ zadáva problém, žiaci skúmajú a riešia ľahšie i zložitejšie problémy

Skúsenostná metóda

- ❑ spájanie emocionálnej investície s vedomým kognitívnym spracovaním diania

Kognitívna metóda

- ❑ rozumové spracovanie informácií
- ❑ riešenie problémov, hľadanie súvislostí, analyzovanie

Situačná metóda

- ❑ navodenie situácie pripomínajúcej realitu
- ❑ žiak má na základe svojich schopností správne rozhodnúť a vybrať to najlepšie riešenie

Projektová metóda

- ❑ smeruje k dosiahnutiu určitého cieľa – vypracovanie, zhodnotenie niečoho

- ❑ žiada od žiakov, aby niečo zorganizovali, skúmali

Brainstormingová metóda

- ❑ „burza dobrých nápadov“
- ❑ dôraz sa kladie na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov

Programová metóda

- ❑ rozpracovanie učiva na kroky
- ❑ spätná väzba, či žiaci jednotlivé kroky zvládli

Môžeme využiť aj tradičné metódy:

- ❑ **výkladovú – ilustratívnu metódu**
- ❑ **reproduktívnu metódu**
- ❑ **dialóg, diskusia**

Klasická vyučovacia hodina patrí k prevládajúcim organizačným formám vyučovania, preto inovácia hodiny je potrebná a nevyhnutná, k tomu sú nevyhnutné organizačné formy edukácie:

- ❑ projektové vyučovanie
- ❑ kooperatívne vyučovanie
- ❑ problémové vyučovanie
- ❑ diferencované vyučovanie
- ❑ mastery learning vyučovanie – dôraz sa kladie na čas, ktorý má byť prispôsobený individuálnym potrebám žiaka

Formy výučby:

- 1) frontálna práca
- 2) individuálna práca
- 3) skupinová práca
- 4) demonštračná práca
- 5) diferencovaná práca
- 6) vychádzky, exkurzie
- 7) práca s počítačom
- 8) práca s internetom
- 9) odborná literatúra, encyklopédie, časopisy

9 Porovnanie existujúcich kompetencií pedagogických zamestnancov s návrhom profesijného štandardu

9.1 Vymedzenie pojmu kompetencie

Kompetencia

Je správanie – činnosť, alebo komplex činností, ktoré charakterizuje vynikajúci výkon v niektorej oblasti činnosti. Význam pojmu kompetencia nie je jednoznačný. Ako synonymá sa zvyknú používať pojmy schopnosť, zručnosť, spôsobilosť, efektívnosť požadovaná kvalita a ďalšie.

Kompetencia je schopnosť kombinovať poznatky a zručnosti pri riešení konkrétnych problémov.

Kompetenčný profil

Je súhrn kompetencií a spôsobilostí, ktorými je charakterizovaný výkon progresie, popisuje kombináciu vedomostí, zručností a ďalších charakteristík osobností. Je pilierom pre systém profesijného rozvoja a kariérneho rastu pedagógov. Kompetenčný profil pedagogických zamestnancov popisuje tabuľka č. 4

Tabuľka č. 4: Kompetenčný profil pedagogických zamestnancov

K o m p e t e n č n ý p r o f i l	
o r i e n t a c i a	Kľúčové kompetencie

1. žiak	Diagnostické kompetencie	1.1 Identifikovať - Vývinové a individuálne charakteristiky žiaka - Psychické a sociálne faktory jeho učenia sa - Sociokultúrny kontext rozvoja žiaka
	Pedagogické kompetencie	1.2 Ovplyvňovať - Personálny rozvoj žiaka (rozvíjať sebavnímanie, sebadôveru a sebareguláciu) - Sociálny rozvoj žiaka (rozvíjať sociálne zručnosti a postoje) - Kognitívny rozvoj žiaka

ntáci	Kľúčové kompetencie
-------	----------------------------

1. žiak	Intervenčné kompetencie	1.3 Poskytovať poradenstvo žiakovi a rodičom: - V personálnych, sociálnych a kognitívnych otázkach
2. Edukačný proces	Psychodidaktické kompetencie	2.1 Proces plánovania: - cieľov výchovy a vzdelávania orientované na žiaka - obsahu a úloh výchovy a vzdelávania žiaka
	Odborné kompetencie	- adekvátnych metodických postupov výchovy a vzdelávania žiaka - hodnotenia a sebahodnotenia žiaka 2.2 Proces realizácie: - motivácia detí k aktívnemu učeniu sa - vytvárania pozitívnej klímy v sociálnej skupine - riadenia procesov aktívneho učenia sa žiakov

	Komunikačné a sociálne kompetencie	2.3 Proces hodnotenia: - podmienok pre rozvíjajúce hodnotenie a sebahodnotenie žiaka - žiaka a poskytovať formatívnu spätnú väzbu - navrhovaných a realizovaných nápravných a rozvíjajúcich edukačný postupov k deťom - vlastnej pedagogickej práce
3. Pedagogický zamestnanec - sebarozvoj	Sebaprojektívne kompetencie	Uskutočňovať permanentný rozvoj personálno-sociálnych, pedagogických, psycho-didaktických, odborných (predmetových), a metodických kompetencií: 3.1 plánovať svoj profesijný rast vo vzťahu ku kariérnemu systému, a cieľom organizácie
	Sabarozvíjajúce kompetencie	3.2 absolvovať kontinuálne vzdelávania alebo neformálne, neinštitucionálne sebavzdelávanie vo vzťahu k cieľom profesijného rastu
	Sebahodnotiace kompetencie	3.3 hodnotiť svoje pedagogické kompetencie vo vzťahu k profesijným štandardom a osobným ambíciám

9.2 Charakteristika kompetencie

Kompetencia

- ❑ má činnostný charakter – *formuje sa na základe osobnej praktickej skúsenosti a činnosti, zároveň je pripravená realizovať sa v praxi*
- ❑ je komplexným celkom – *obsahuje v sebe vedomosti, zručnosti, postoje a ďalšie zložky*
- ❑ má procesuálny charakter – *nevyjadruje trvalý stav, ale mení svoju kvalitu počas celého života, má schopnosť stále sa rozvíjať (celoživotné vzdelávanie)*

- je dynamická a rozvinutá – *keď je uplatnená v učebnej alebo životnej situácii, stane sa reálnou kompetenciou*
- je predpokladanou pre výkon subjektu v určitej oblasti činnosti

9.3 Kompetencie učiteľa Základnej školy Horný Kelčov

Učitelia na jednej škole by mali rozumieť kompetenciu rovnako, lebo spoločne vyučujú rovnakých žiakov. Dohodnúť sa aké situácie deťom predložíme, čo budeme vyžadovať, aké úlohy budú vyhovovať všetkým predmetom.

Treba vedieť, čo všetko by škola chcela a mala naučiť, čo potrebujú žiaci pre život, čo môžu žiaci zvládnuť v tom ktorom ročníku.

V tabuľke uvádzam súčasný stav kompetencií učiteľov Základnej školy Horný Kelčov a stav do budúcnosti, čiže žiaduci stav.

Kompetencie učiteľa Základnej školy Horný Kelčov

Dimenzia žiak		
Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
Súčasný stav		
Učiteľ vie pracovať so žiakom so špeciálnymi-výchovno-vzdelávacími potrebami	- oboznámi sa so záverom a odporúčaním PPPaP a ŠPP, pediatra, logopéda - vypracuje hodnotenie na žiaka so ŠVVP a predloží návrh na integráciu pedagogickej rade - zúčastní sa zasadnutia integračnej komisie - v spolupráci s PPPaP a ŠPP vypracuje individuálny	- vypracovaný individuálny vzdelávací plán (program) - písomná príprava učiteľa na vyučovanie - pedagogické pozorovanie zamerané na prácu so žiakmi s ŠVVP - záznamy o hodnotení

	vzdelávací plán (program) - priebežne konzultuje s rodičmi výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka - vedie záznam o pedagogickom pozorovaní žiaka s ŠVVP - raz ročne za prítomnosti odbornej komisie prehodnotí integráciu žiaka	žiaka - spätná väzba od rodičov
--	---	--

Žiaduci stav

❑ zabezpečuje výchovu a vzdelávanie pre žiakov s rôznymi schopnosťami a nadaním – integrácia žiakov ❑ poskytuje konzultáciu a pomoc slabším ❑ pracuje so žiakmi zo sociálne znevýhodneného rodinného prostredia ❑ vytvára priaznivé, neformálne partnerské vzťahy učiteľ – žiak ❑ rešpektuje sociálne zložky triedy

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
-------------	------------------	-----------------------------------

Súčasný stav

Učiteľ vie efektívne komunikovať s rodičmi žiaka	S rodičmi komunikuje vhodným spôsobom, informuje ich o pokrokoch i nedostatkoch v učení sa správaní žiaka, spoločne s nimi hľadá východiská a možnosti nápravy. K rodičom pristupuje ako k partnerom vo výchove a vzdelávaní žiaka	Spätná väzba od rodičov, záznamy s pohovorov s rodičmi Rodičovské združenia
--	--	--

Žiaduci stav

- ❑ vedomie pedagogickej dokumentácie
- ❑ dohodnutá frekvencia zberu a spracovávania výsledkov, ich systémová evidencia každého žiaka
- ❑ vytváranie osobného portfólia žiaka
- ❑ oboznámenie žiakov s výsledkom hodnotenia, diskusia o dosiahnutých výsledkoch
- ❑ podávanie informácií o pokroku každého žiaka

Dimenzia edukačný proces

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
--------------------	-------------------------	--

Súčasný stav

Vie plánovať výchovno-vzdelávací proces	Pozná cieľ, obsah a úlohy výchovy a vzdelávania žiaka. Má osvojené školské dokumenty (učebné osnovy, vzdelávacie štandardy, excipikačné úlohy, metodické pokyny, materiály súvisiace s integráciou	Školské dokumenty, záznamy v triednej knihe, záznamy v návrhu na integráciu
---	--	---

Žiaduci stav

- ❑ stanovenie cieľov primeraných osobnostiam žiaka
- ❑ rešpektovanie taxonómie cieľov
- ❑ formulovanie jednoznačných a zrozumiteľných cieľov
- ❑ stanovenie cieľov merateľných pre systematický zber výsledkov
- ❑ implementácia štandardov do látok
- ❑ preferovanie učiva založeného na potrebách a záujmoch žiakov
- ❑ vyberanie zmysluplného učiva bez predimenzovanosti
- ❑ vhodná štruktúrovanosť učiva
- ❑ rešpektovanie medzipredmetových vzťahov
- ❑ nepreceňovanie výučby svojho predmetu, nezadávať neprimerané požiadavky

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
Súčasný stav		
Vie uplatňovať inovačné metódy	- oboznámi sa s inovačnými metódami práce vo výchovno-vzdelávacom procese - pozná skupinové a kooperatívne vyučovanie, integrované tematické vyučovanie a participatívne metódy (dialóg, diskusia, situačné metódy, zážitkové vyučovanie a model tvorivo-humanistickej výchovy) - aplikuje ich do výchovno-vzdelávacieho procesu	- používa inovačné metódy vo výchovno-vzdelávacom procese - hospitačné záznamy
Žiaduci stav		

❑ jasná a štruktúrovaná prezentácia poznatkov a skúseností učiteľa ❑ zreteľné a zmysluplné kladenie otázok učiteľom ❑ navodzovanie problémových situácií, podnecovanie žiakov k objavovaniu, rozvíjaniu tvorivého myslenia ❑ podporovanie samostatného, aktívneho zapájania sa do výchovno-vzdelávacieho procesu, ich nápadov, rozhodnutí ❑ využívanie prevažujúcich a inovačných metód a foriem práce učiteľa
--

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
-------------	------------------	-----------------------------------

Súčasný stav

Vie komunikovať	- vie sa vyjadrovať primerane situácii písomne i ústne, volí optimálnu komunikáciu, vie prezentovať informácie - vie komunikovať prostredníctvom IKT	- ovláda prácu s IKT - komunikácia a vystupovanie učiteľa interne a externe
-----------------	---	--

Žiaduci stav

❑ zdokonaľovanie komunikačných schopností písomných a hovorových, kultúry jazyka ❑ príjemné vystupovanie vo výchovno-vzdelávacom procese ❑ využívanie informačno-komunikačných technológií ❑ vnímanie požiadaviek žiakov a spätné reagovanie ❑ ovláda tri jazyky EÚ ❑ dobrá komunikácia učiteľ - žiak
--

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
-------------	------------------	-----------------------------------

Súčasný stav

Rozvíja učebné a kognitívne schopnosti	- vie sa motivovať pre učenie - pozná svoj učebný štýl - má hlboký prístup k učeniu - na vyučovanie sa pripravuje - proces učenia sa o kontrola učenia sa - vie riešiť problémy - kritický a tvorivo myslí - vie rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov	- príprava na vyučovanie - vlastná analýza procesu učenia sa - čo sa podarilo a čo treba zlepšiť
Učiteľ má interpersonálne kompetencie	- vie žiť a pracovať s inými - vie plánovať, organizovať, hodnotiť prácu tímu - vie sa vcítiť (empatia) - nenásilne riešiť konflikty - tolerovať iných - udržiava harmonické medziľudské vzťahy - konštruktívne vyjednáva - má zmysel pre zodpovednosť - vie formovať občiansku spoločnosť	- pozná vybrané právne predpisy o ľudských právach a aplikuje ich v praxi (Dohovor o ochrane základných práv a slobôd, Dohovor o právach dieťaťa, Všeobecná deklarácia ľudských práv, antidiskriminačný zákon a iné.)
Žiaduci stav		

- ❑ sústredovanie činnosti žiakov na učenie sa, prácu, sledovanie učiteľovho výkladu
- ❑ neodpútanie sa od hlavnej témy vyučovania
- ❑ žiaci dávajú pozor, nezabúdajú sa a nerozpýľujú inými činnosťami, vyučovanie vnímajú ako príležitosť uplatniť svoju osobnosť, naučiť sa užitočným veciam, motivovať sa pre učenie sa
- ❑ vie rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov

Dimenzia sebarozvoj učiteľa

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
--------------------	-------------------------	--

Súčasný stav

Personálne kompetencie	- má schopnosti: • sebauvedomenie • sebaovládanie • sebamotiváciu - rád sa angažuje do aktivít a má emocionálnu inteligenciu - pozná problematiku reflexie a sebareflexie	- prejav učiteľa - získa spätnú väzbu o svojej práci - urobí reflexiu a sebareflexiu
-------------------------------	--	--

Žiaduci stav

- ❑ zabezpečovanie pravidelnej spätnej väzby na hodinách
- ❑ vyžadovanie od žiakov, aby hodnotili svoj pokrok v činnosti, učení sa
- ❑ podporovanie kritického myslenia, sebavedomia a sebahodnotenia
- ❑ preberanie zodpovednosti za vyučovanie a učenia sa
- ❑ obmedzovanie neproduktívnej činnosti
- ❑ učiteľ dbá na to, aby pravidlá nepodporovali agresívne jednanie, nevznášali systematické konflikty do triedy
- ❑ pravidlá sú záväzkom pre všetky zúčastnené strany a učiteľ ich neporušuje ani vo chvíli, keď sa mu o zdá výhodné
- ❑ vedie žiakov k sebadisciplíne a pracovnej morálke na vyučovaní

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
-------------	------------------	-----------------------------------

Súčasný stav

Dbá o sebarozvoj	- zúčastňuje sa na ďalšom vzdelávaní založenom na stanovených stratégiách výchovno-vzdelávacom procese (cyklické vzdelávanie, rozširujúce inovačné štúdium, špecializačné inovačné štúdium, funkčné . . .) - zdokonaľuje sa vo svojom predmete - pravidelne aktualizuje svoje vedomosti s úzkym prepojením na prax - sleduje odbornú literatúru	- Étos profesie učiteľ
-------------------------	--	--

Žiaduci stav

- ☐ publikovanie článkov, metodických materiálov
- ☐ zdokonaľovanie komunikačných schopností
- ☐ dobre organizovanie času výchovno-vzdelávacieho procesu
- ☐ prejavenie dobrej mentálnej a telesnej kondície, starostlivosť o dobrý telesný výzor, zdravý životný štýl
- ☐ odolnosť voči stresu
- ☐ prejavenie zmyslu pre humor
- ☐ podpora profesionálnych vzťahov
- ☐ preukázanie učiteľského entuziazmu, vzdelanosti, širokej rozhladenosti, vlastných názorov učiteľa

Kompetencia**Prejav správania****Indikátor prítomnosti kompetencie****Súčasný stav****Ovláda projektové vyučovanie**

-

-

Žiaduci stav

- ☐ vie stanoviť ciele projektu
- ☐ vie vybrať projekt primerane veku
- ☐ je poradcom
- ☐ vie efektívne pracovať s informačno-komunikatívnymi technológiami
- ☐ vypracoval projekt vyučovania

Kompetencia	Prejav správania	Indikátor prítomnosti kompetencie
-------------	------------------	-----------------------------------

Súčasný stav

Učiteľ vie projektovať a plánovať výchovno-vzdelávací proces v súlade s kľúčovými kompetenciami žiaka a pedagogickou koncepciou školy	-	-
---	---	---

Žiaduci stav

☐ vypracovanie projektu učenia sa žiaka v tematickom celku rozpracovaný na vyučovacie jednotky. ☐ aktívna práca s projektom ☐ vypracovanie časovo-tématického plánu vyučovania predmetu ☐ vypracovanie časovo-tématického plánu pre integrovaného žiaka
--

Pozorovanie a zrealizovanie na podmienky školy

V predchádzajúcej časti sme porovnali existujúce kompetencie učiteľov v Základnej škole Horný Kelčov s profesijným štandardom pedagogických zamestnancov.

Zároveň sme zistili z hospitalizačných záznamov a vlastnej skúsenosti porovnania kompetencií učiteľa s profesijným štandardom pedagogických pracovníkov, že veľa kompetencií na škole je na dobrej úrovni, najmä kompetencii učiteľa:

- ✓ Rozvíja kognitívne a učebné schopnosti a interpersonálne kompetencie
- ✓ Personálne kompetencie a sebarozvoj
- ✓ Spolupráca so žiakmi so špeciálno-výchovno-vzdelávacími potrebami
- ✓ Spolupráca s deťmi a rodičmi zo sociálne znevýhodneného rodinného prostredia maximálna spolupráca s vychovávateľmi z detského domova a rodičmi

Proces to určite nebude ľahký, ale spoločným úsilím pedagógov a cielenou riadiacou činnosťou by sa tento problém dal riešiť.

Pri plánovaní vzdelávacieho programu školy vidíme veľké možnosti v naštartovaní Nového školského zákona (zmena obsahu a rozsahu učiva, postavenie a ohodnotenia učiteľa a pre skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné:

- osvojiť si inovačné vyučovacie metódy, aplikovať ich v praxi a získať spätnú väzbu od žiakov (prípadne rodičov)
- zrealizovať otvorené hodiny
- zlepšiť materiálno-technickú základňu, vybaviť triedy aspoň jedným počítačom a dataprojektorom
- osvojiť si projektové vyučovanie
- v oblasti komunikácie - osvojiť si aspoň jeden cudzí jazyk, zaviesť vyučovací variant jazykový alebo informatický, rozpracovať ho na podmienky školy (organizačné zabezpečenie, odbornosť)
- vedieť pracovať s informačno-komunikačnými technológiami, využívať ponuku vzdelávacích programov
- rozvíjať problematiku reflexie, spätnej väzby

Zpracovať tieto zistené nedostatky, do školského výchovno-vzdelávacieho programu, plán práce školy, do úloh predmetových komisií, metodických združení

10 Povinné personálne zabezpečenie primárneho vzdelávania

Zoznam pedagogických pracovníkov :

Mgr. Miroslava Križňanová	učiteľstvo I. stupňa kariérový stupeň - učiteľ	UMB Banská Bystrica prax – 2 roky
Mgr. Miroslav Suja	učiteľstvo I. stupňa kariérový stupeň - učiteľ	UKF Nitra prax - 5 rokov
Mgr. Ján Kvičala	učiteľstvo pre školy pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť kariérový stupeň - učiteľ špecialista	UK Bratislava prax 31 rokov

11 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie

Dôležitou podmienkou pre uskutočňovanie štátneho vzdelávacieho programu je primerané materiálo-technické a priestorové vybavenie školy:

- špeciálne učebne a ostatné priestory (v súlade s poslaniami školy),
- učebňu/-ne s upraveným bezpečným povrchom podlahy pre potreby telesnej výchovy vybavené potrebným náradím a cvičebným náčiním,
- technicko-pracovné učebne s potrebným vybavením,
- informačno-študijné centrum (knížnica, komputerizovaný študijno-informačný systém, učebňa informatiky),
- priestory pre aktívne využitie voľného času, spoločné činnosti a relaxáciu,
- priestory pre hromadné stretávanie sa žiakov celej školy alebo tried, učiteľov a rodičov,
- priestory pre záujmovú činnosť po vyučovaní (pre školský klub, pre záujmové krúžky),
- priestory pre mimoprogramovú reprezentačnú činnosť žiakov (futbalové ihrisko, antuková dráha ap.)
- priestory pre prípravné práce učiteľa a jeho relaxáciu, priestory pre uloženie pomôcok,
- priestory pre vedenie školy a potrebných nepedagogických pracovníkov (miestnosť riaditeľa, správcu siete a pod.) s náležitým zariadením a vybavením,
- priestory pre odkladanie odevov a obuvi (šatne),
- spoločné priestory pre hygienu, vrátane WC, žiakov a žiačky a učiteľov a učiteľky, spoločné stravovanie, priestor pre riešenie zdravotných problémov,
- ďalšie pomocné priestory pre zaistenie chodu školy,
- učebnice, didaktické pomôcky, informačná a komunikačná technika, ďalšie pomôcky a zariadenia.

12 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole

Nevyhnutnosťou pre uskutočnenie ŠVP je zabezpečenie vhodnej štruktúry pracovného režimu a odpočinku žiakov a učiteľov, vhodného režimu vyučovania s rešpektovaním hygieny učenia sa, zdravého prostredia učební (tried) a ostatných priestorov školy podľa platných technických a hygienických noriem – zodpovedajúca svetelnosť, teplota, nehlučnosť, čistota, vetranie, hygienické vybavenie priestorov, primeraná veľkosť sedacieho a pracovného nábytku.

Dôležitý je vhodný stravovací a pitný režim žiakov (podľa vekových a individuálnych potrieb žiakov a učiteľov). Bezpečnosť a ochranu zdravia zaručuje aktívna ochrana žiakov pred úrazmi, dostupnosť prvej pomoci z materiálneho aj ľudského hľadiska, vrátane kontaktov na lekára, či iných špecialistov. Nevyhnutné je dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používanie iných škodlivín v škole a v okolí a výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a častí využívaných priestorov a pravidelná bezpečnostná kontrola.

13 Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak , u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania. Použitie ďalších

zdrojov umožní vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby sú u žiaka diagnostikované školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre žiaka. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo vývinu žiaka v sociálne znevýhodnenom prostredí, zohľadnenie ktorých mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je spravidla:

- 1) žiak so zdravotným znevýhodnením, t.j.
 - žiak so zdravotným postihnutím (s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo inými pervazívnymi vývinovými poruchami, s viacnásobným postihnutím)
 - žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami (poruchou aktivity a pozornosti, s vývinovou poruchou učenia, s oneskoreným alebo nerovnomerným psychomotorickým vývinom), žiak s intelektovým výkonom v hraničnom pásme, žiak s poruchou správania,
- 2) žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia
- 3) žiak s nadaním

Ďalšie zdroje sú rôzneho druhu, predovšetkým:

- a) zabezpečenie odborného prístupu vo vzdelávaní t.j. včasná špeciálnopedagogická, psychologická, medicínska diagnostika, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu - individuálna a skupinová práca so žiakom, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úprava vzdelávacieho obsahu, zaradenie špeciálnych vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikácia alternatívnych foriem komunikácie, úzka spolupráca s rodičmi a iné, podľa individuálnej potreby konkrétneho žiaka, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky;
- b) materiálne, ktoré zahŕňajú špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravy prostredia (napr. bezbariérový prístup) a iné;
- c) personálne t.j. odborný servis špeciálneho pedagóga, školského špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, asistenta učiteľa, školského psychológa,

d'alej nižší počet žiakov v triede, v prípade individuálnej integrácie zníženie maximálneho počtu žiakov v triede, odborná príprava učiteľov a iné;

- d) finančné na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

13.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje:

- a) v školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením; tieto školy sú špeciálne školy,
 - b) v ostatných školách:
1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,
 2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, vzdeláva sa podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, so sluchovým, zrakovým, telesným alebo mentálnym postihnutím a pre žiakov s autizmom sa môžu v základnej škole pre žiakov s príslušným postihnutím otvárať triedy prípravného ročníka,
- v prípade potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky,

- v rámci školských vzdelávacích programov špeciálnych škôl a základných škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením sa zaraďujú špecifické predmety (individuálna logopedická starostlivosť, individuálne logopedické cvičenia, individuálna tyflopédická starostlivosť, individuálna hra na hudobnom nástroji, posunkový jazyk, komunikačné zručnosti, dorozumievacie zručnosti, rozvíjanie komunikačných schopností, rozvíjanie sociálnych zručností, rozvoj psychomotorických zručností, dramatická výchova a iné),
- žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.
- v prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so zdravotným znevýhodnením individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením môže školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.
- v prípade potreby si školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením, vo svojich školských vzdelávacích programoch, vypracovaných pre týchto žiakov, môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.
- v procese výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením sa podľa druhu zdravotného znevýhodnenia a individuálnej potreby môžu uplatňovať alternatívne formy komunikácie (posunkový jazyk, Braillovo písmo, náhradné formy komunikácie).
- predmet hudobná výchova sa v základných školách pre sluchovo postihnutých s prihliadnutím na sluchové postihnutie nie je povinný. Namiesto hudobnej výchovy sa môže vyučovať sluchová výchova, rytmicko-pohybová výchova alebo pohybovo-dramatická výchova.

- u žiakov s vývinovými poruchami správania, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnej škole alebo špeciálnej triede, je možné na vyučovaní technickej výchovy v prípade potreby rozdeliť triedu na 2 podskupiny.

Základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak je zdravotné znevýhodnenie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie na základe odborného vyšetrenia.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva. Podľa potreby

škola môže spolupracovať aj so špeciálnou školou.

Individuálny výchovno-vzdelávací program

- je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;

- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

13.2 Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnú depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne edukačné potreby dieťaťa sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie je pre žiaka rodina:

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov (alebo opatrovník) patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej SZP)

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, nedostatočné hygienické návyky...) dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Uskutočňuje sa:

- v školách s nultým ročníkom pre šesťročné deti nedosahujúce školskú spôsobilosť, pre ktoré sa vypracováva individuálny vzdelávací program, v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť a po absolvovaní nultého ročníka určiť ďalší spôsob vzdelávania žiaka berúc do úvahy výsledky odborných posúdení dosiahnutej úrovne školskej spôsobilosti

- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Špecifické podmienky pre vzdelávanie detí zo SZP

- zabezpečiť pred vstupom do základnej školy testovanie školskej spôsobilosti výlučne pedagogicko-psychologickými poradňami na základe sociálno-kultúrne nezávislých testov školskej spôsobilosti pre 6 – 7 ročné deti, ktoré rešpektujú špecifiká v oblasti poznania a skúseností detí so sociálne znevýhodneného prostredia, najmä u detí z prostredia národnostných menšín
- prispôbiť úrovni dieťaťa obsah a metódy vzdelávania v nultom ročníku s cieľom dosiahnuť kompenzáciu deficitu
- znížiť počet žiakov v bežnej triede, aby sa umožnila vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém s možnosťou zmysluplného trávenia voľného času a pomoci pri príprave na vyučovanie,
- zabezpečiť asistenta učiteľa, ktorý v prípade detí zo zmiešaného národnostného prostredia ovláda aj ich materinský jazyk ,
- vytvoriť edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo SZP
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať sociálne a kultúrne prostredie a potreby detí zo SZP
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov (predovšetkým rómskych) detí so základnou školou,
- zabezpečiť spoluprácu s neformálnymi komunitnými centrami, ktoré sa zaoberajú vzdelávaním detí vrátane materských centier pre budúce matky a matky s deťmi.
- podporiť vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom, a programy implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu,

Ďalšie podmienky

a) *personálne podmienky*: pedagóg cielene pripravený na vzdelávanie detí zo SZP, spolupráca so špecialistami - špeciálny pedagóg, psychológ, logopéd, terapeut, asistent učiteľa a iní odborníci ,

b) *materiálne podmienky*: špeciálne doplnkové učebné pomôcky, učebnice, pracovné listy, prípadne iné pomôcky,

c) *odborné a organizačné podmienky*: včasná špeciálno-pedagogická, psychologická a sociálna diagnostika, špeciálne metódy a formy vzdelávania - individuálna a skupinová práca kooperatívne učenie, špecifické vyučovacie predmety, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, spolupráca s poradenskými zariadeniami,

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci s asistentom učiteľa a so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Ide o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých má žiak problémy vyplývajúce so sociálnych a kultúrnych hendikepov, prípadne potrebuje iné úpravy. Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a oboznámiť s nimi zákonného zástupcu žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie doplnkových učebných pomôcok
- zabezpečenie servisu odborníkov – asistenta učiteľa, špeciálneho pedagóga, psychológa, a iných specialistov.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, asistentom učiteľa, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

13.3 Výchova a vzdelávanie detí a žiakov s nadaním

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je dosiahnuť optimálny rozvoj ich nadania a pripraviť ich na tvorivé využitie tohto nadania v prospech spoločnosti. Okrem rozvoja výkonných charakteristík nadania sa kladie dôraz na harmonický osobnostný vývin nadaných detí a žiakov, ich emocionálne charakteristiky i sociálne vzťahy.

Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním sa na úrovni primárneho vzdelávania uskutočňuje:

- a) v základných školách so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
- b) v ostatných školách:
 - 1. v triedach so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
 - 2. v triedach s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov,
 - 3. v triedach s rozšíreným vyučovaním estetickovýchovných predmetov,
 - 4. v športových triedach zameraných na športy, ktoré si vyžadujú skorú špecializáciu,
- c) v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy (individuálna a skupinová integrácia).

Žiaci tried podľa bodu b) môžu časť vyučovania absolvovať mimo týchto tried spolu s ostatnými žiakmi školy. Nadaní žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaní v triedach podľa bodu c) postupujú podľa individuálneho alebo skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva triedny učiteľ v spolupráci s príslušným odborným pedagógom, resp. so zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu postupujú všetci nadaní žiaci, ktorí majú okrem nadania špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia alebo sociálne znevýhodneného prostredia. V ich individuálnom výchovno-vzdelávacom programe treba zohľadniť všetky druhy ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:

- Špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania a na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov;
- Zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne;

- Pri výchove a vzdelávaní intelektovo nadaných žiakov spolupracovať so psychológom, pri výchove a vzdelávaní umelecky nadaných žiakov s odborným pedagógom konkrétnej umeleckej disciplíny, pri výchove a vzdelávaní športovo nadaných žiakov so športovým trénerom;
- Stanoviť jednoznačné kritériá pre prijímanie nadaných žiakov do konkrétneho rozvíjajúceho programu v súlade so všeobecne záväznými rezortnými predpismi (všeobecne intelektovo nadaní žiaci sú diagnostikovaní zariadením výchovného poradenstva a prevencie na základe záväzných psychologických kritérií, do tried s rozšíreným vyučovaním sa žiaci prijímajú na základe pedagogického posúdenia ich vedomostnej úrovne a overenia špeciálnych schopností a zručností, v prípade športovo nadaných aj overenia zdravotnej spôsobilosti);
- Akceptovať nadaných žiakov a rešpektovať špecifiká ich osobností a správania;
- Rozvíjať a stimulovať všeobecné i špeciálne schopnosti žiakov;
- Za tým účelom upraviť učebný plán rozšírením dotácie predmetov, na ktorých rozvoj je školský vzdelávací program zameraný, resp. zaradením ďalších predmetov (obohatenie, práca s počítačom, cudzí jazyk, dramatická výchova ap.);
- Dbieť na všestranný rozvoj osobnosti nadaných žiakov, a to v oblasti pohybovej, kognitívnej, motivačnej, vôľovej emocionálnej i sociálnej;
- Umožniť zaškolenie intelektovo nadaných žiakov pred dovŕšením šiesteho roku veku na základe psychologického vyšetrenia;
- Umožniť intelektovo nadaným žiakom postúpiť do vyššieho ročníka bez absolvovania predchádzajúceho ročníka, alebo absolvovať dva ročníky v priebehu jedného školského roku, a tak skrátiť dobu primárneho vzdelávania;
- Umožniť žiakom v súlade s ich nadaním vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa rozšírených učebných osnov (čo môže byť upravené v školskom, skupinovom alebo individuálnom vzdelávacom programe);
- Zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a využívať pedagogické postupy zamerané na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov (napr. projektové vyučovanie);
- Akceptovať vlastné postupy žiakov, ktoré vedú k žiaducim výsledkom, aj keď sa líšia od bežne používaných;
- Viest' žiakov k realistickému hodnoteniu vlastných schopností i výsledkov svojej práce;
- Viest' žiakov k vzájomnej spolupráci;

Základné podmienky vzdelávania žiakov s nadaním v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak si rozvoj nadania žiaka bežnej triedy vyžaduje vytvoriť mu na vzdelávanie špeciálne podmienky, jedná sa o žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, čo

musí byť potvrdené odborným vyšetrením. Zaradenie takéhoto žiaka do programu pre nadaných žiakov je možné iba s informovaným súhlasom jeho zákonného zástupcu.

Pre integrovaného nadaného žiaka je treba vypracovať individuálny výchovno-vzdelávací program, prípadne môže postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ak je v triede integrovaná skupina nadaných žiakov s rovnakým druhom nadania. Za vypracovanie týchto programov je zodpovedný triedny učiteľ v spolupráci s pedagógom špecializovaným na prácu s nadanými žiakmi. Podľa potreby sa na jeho vypracovaní podieľa príslušný odborný pedagóg a zariadenie výchovného poradenstva a prevencie.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže žiakovi v súlade s jeho nadaním umožniť akcelerované vzdelávanie. Okrem postupu do vyššieho ročníka alebo absolvovania dvoch ročníkov v priebehu jedného školského roku možno nadaného žiaka:

- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa učebného plánu vyšších ročníkov,
- postupovať v konkrétnych predmetoch podľa osnov vyššieho ročníka,
- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch v triedach vyššieho ročníka.

Vo všeobecnosti sa však dáva prednosť tzv. rozširujúcemu, resp. obohacujúcemu vzdelávaniu, čo znamená:

- zaradiť do individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmety, ktoré nie sú v učebnom pláne bežných žiakov,
- doplniť záväzné učebné osnovy jednotlivých predmetov o nové témy zodpovedajúce nadaniu žiaka a možnostiam školy, resp. regiónu.

Individuálny výchovno-vzdelávací program

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program nadaného žiaka obsahuje:

- základné informácie o žiakovi,
- špecifikáciu druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok žiakovej osobnosti
- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- špecifiká hodnotenia žiaka,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,

- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

Individuálny výchovno-vzdelávací program možno v priebehu školského roka spresňovať formou časovo-tematických plánov. Podľa aktuálneho vývinu nadania žiaka možno program priebežne meniť a upravovať.

V individuálnom výchovno-vzdelávacom programe nadaného žiaka s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (nadaného žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo nadaného žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia) musia byť zohľadnené aj tieto potreby a program má okrem rozvoja nadania zabezpečiť aj kompenzáciu nedostatkov žiaka.

Skupinový výchovno-vzdelávací program

Ak sú v bežnej triede integrovane vzdelávaní viacerí žiaci s rovnakým druhom nadania, môžu postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý môže byť formulovaný ako súčasť školského vzdelávacieho programu. Obsahuje:

- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- špecifiká hodnotenia žiakov,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

V individuálnej dokumentácii každého žiaka však musia byť okrem základných informácií o ňom uvedené aj informácie o špecifikácii druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok jeho osobnosti.

Ak je v skupine nadaných žiakov žiak s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, musí postupovať podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu.

14 Systém kontroly a hodnotenia žiakov

Hodnotenie predmetov SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA; MATEMATIKA, PRÍRODOVEDA, HUDOBNÁ VÝCHOVA, NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA, TELESNÁ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Žiaci budú hodnotení priebežne slovne a motivačne razítkom tváričiek (☺):

- *preverovaním* vedomostí, zručností a návykov v súlade s výchovno-vzdelávacími cieľmi;
- *hodnotením* – pochvala, povzbudenie, hodnotená bude najmä aktivita, pozornosť, príprava žiaka na vyučovanie, výsledné vypracovanie zadaných úloh, úprava zošitov – podľa požiadaviek na písmo – úhladnosť, plynulosť, čitateľnosť, jednotné používanie tvarov písmen a čísel (*veľkosť a tvar písmen a čísel, istotu ťahov, tlak na podložku, dodržiavanie smeru a sklonu*) vo všetkých ostatných vyučovacích predmetoch;
- *diagnostikovaním čítania* – rýchlosť čítania, počet chýb, kvalita chýb, stupeň vývoja čitateľských návykov, stupeň porozumenia čítaného textu, postoje a správanie pri čítaní;
- *skúšaním* stavu a úrovne vedomostí, zručností a návykov;
- *klasifikáciou* na konci školského roka, ktorou učiteľ vyjadří mieru stupňa hodnoty žiakových vedomostí a schopností v percentách.

Klasifikačná stupnica pre vyučovací predmet SLOVENSKÝ JAZYK A KOMUNIKÁCIA:

Výstupný test na konci školského roka:

1. 100% - 90%
2. 89% - 70%
3. 69% - 50%
4. 49% - 30%
5. 29%

Klasifikačná stupnica pre vyučovací predmet MATEMATIKA:

Výstupný test na konci školského roka:

1. 100% - 90%
2. 89% - 75%

3. 74% - 50%
4. 49% - 25%
5. 24%

Klasifikácia na konci školského roku (výsledok výstupných testov a priebežného hodnotenia všetkých predmetov počas školského roku):

stupeň veľmi dobrý – 100% - 70%

stupeň dobrý - 69% - 30%

stupeň slabý (neprospievajúci) - 25%

Pri hodnotení budeme dodržiavať tieto zásady:

- zásada objektívnosti a spravodlivosti,
- zásada cieľavedomosti,
- zásada náročnosti,
- zásada systematickosti,
- zásada individuálneho prístupu.

Uplatníme tieto druhy preverovania vedomostí:

- ústne,
- písomné,
- praktické,
- kombinované;

15 Systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

- kvalita práce na vyučovaní,
- triednictvo (dokumentácia, požadované údaje, presnosť, včasnosť) 5%
- náročnosť učiteľskej práce (prechodové ročníky, príprava na prijímacie pohovory) 1., 5., 9.
- opravy zošitov, písomných prác (I. Stupeň – M, S; II. stupeň – M, S, A),
- príprava žiakov na olympiády (organizácia),
- výchovný poradca,
- vypracovanie, spolupráca na projektoch, organizačné zabezpečenie už vytvorených projektov,
- vedenie kabinetov podľa veľkosti,
- práca koordinátora (PPDZ, EV, VMR),
- organizácia, vedenie exkurzie, lyž., plav. výcviku (príprava, priebeh, zoznamy žiakov, vyhodnotenie),
- uvádzanie nového učiteľa do praxe (kvalita práce, počet uvádzaných),
- uplatňovanie nových foriem práce vo výchovnovzdel. Procese,
- tvorivosť vo vyučovaní, pedagogická tvorivosť,
- mimopracovné činnosti,
- vedenie školskej kroniky,
- vedenie učiteľskej, žiackej knižnice,
- vedenie skladu učebníc, CO,
- športové súťaže, výtvarné, kultúrne podujatia (v škole, obci, mimo), školské a obvodové kolá,
- príprava žiakov na prírodovedné súťaže,
- starostlivosť o pridelené priestory, NN (výzdoba, nápaditosť, originalita),
- mimotriedna činnosť so žiakmi – mimotriedne aktivity so žiakmi triedy mimo vyučovania (kvalita, počet žiakov, rôznorodosť),
- činnosť v MZ a PK,
- reprezentácia školy (príprava, dozor),

- spolupráca s inými organizáciami za účelom nadštandardného materiálneho vybavenia školy,
- publikačná činnosť,
- činnosť v rade školy
- zapisovateľ,
- rozširovanie odbornej a pedagogickej spôsobilosti podľa potrieb školy v súlade s vedeckými a spoločenskými potrebami;

Úvod.....	3
1 Charakteristika školy	4
2 Cieľ, poslanie, hodnoty a vízia školy.....	9
2.1 Cieľ školy.....	9
2.2 Poslanie školy.....	9
2.3 Hodnoty školy	9
2.4 Vízia školy	9
2.4.1 Analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia školy	10
2.4.1.1 Analýza vonkajšieho prostredia – STEPE analýza.....	10
2.4.1.2 Analýza vnútorného prostredia našej školy – SWOT analýza	12
3 Návrh strategických cieľov školy.....	17
3.1 Strategický cieľ č. 1.: Od školského roku 2012/2013 budú absolventi našej školy vedieť prezentovať vlastný projekt s využitím IKT.....	17
3.2 Strategický cieľ č. 2.: v školskom roku 2010/2011 budú žiaci našej školy vo vybraných predmetoch hodnotení s využitím žiackeho portfólia	19
3.3 Strategický cieľ č. 3.: v školskom roku 2012/2013 deti z našej školy budú môcť využívať multifunkčný priestor vybudovaný na školskom pozemku	22
4 Profilácia školy	25
5 Profil absolventa – primárne vzdelávanie	25
5.1 Kľúčové kompetencie žiaka – ich formovanie	25
5.1.1 Komunikačné schopnosti a spôsobilosti	26
5.1.2 Personálne a interpersonálne schopnosti – kompetencie	27
5.1.3 Schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy.....	29
5.1.4 Informačné a učebné kompetencie.....	31
5.1.5 Kompetencie občianske.....	34
5.2 Profil absolventa	36
5.2.1 Slovenský jazyk a komunikácia.....	38
5.2.2 Prírodoveda.....	39
5.2.3 Náboženská výchova	39

5.2.4 Matematika	39
5.2.5 Výtvarná výchova	40
5.2.6 Hudobná výchova	40
5.2.7 Telesná výchova	40
6 Učebný plán pre primárne vzdelávanie pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským	41
6.1 Charakteristika vzdelávacích oblastí.....	42
6.1.1 Jazyk a komunikácia.....	42
6.1.1.1 Charakteristika predmetu	42
6.1.1.2 Ciele predmetu	43
6.1.1.3 Obsah predmetu.....	46
6.1.2 Prírodoveda.....	51
6.1.2.1 Charakteristika predmetu	51
6.1.2.2 Ciele predmetu	52
6.1.2.3 Obsah predmetu.....	53
6.1.3 Náboženstvo/Náboženská výchova.....	58
6.1.3.1 Ciele predmetu	58
6.1.3.2 Charakteristika obsahu učiva	58
6.1.3.3 Obsah učiva predmetu náboženstvo/náboženská výchova.....	59
6.1.4 Matematika a práca s informáciami.....	61
6.1.4.1 Charakteristika učebného predmetu	61
6.1.4.2 Ciele učebného predmetu.....	62
6.1.4.3 Obsah vzdelávania	63
6.1.5 Výtvarná výchova	67
6.1.5.1 Charakteristika vyučovacieho predmetu	67
6.1.5.2 Ciele vyučovacieho predmetu	67
6.1.5.4 Obsah	68
6.1.6 Hudobná výchova	69

6.1.6.1 Charakteristika vyučovacieho predmetu	69
6.1.6.2 Ciele vyučovacieho predmetu	70
6.1.6.3 Obsah	71
6.1.7 Telesná výchova	72
6.1.7.1 Charakteristika predmetu	72
6.1.7.2 Ciele predmetu	73
6.1.7.3 Obsah	73
7 Stručná charakteristika prierezových tém (tematík)	76
7.1 Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke.....	76
7.2 Environmentálna výchova	77
7.3 Osobnostný a sociálny rozvoj.....	78
7.4 Ochrana života a zdravia.....	79
7.5 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti.....	80
7.6 Mediálna výchova	80
7.7 Multikultúrna výchova.....	80
8 Inovatívne metódy vyučovania vedúce k zlepšeniu výchovno-vzdelávacieho procesu.....	87
9 Porovnanie existujúcich kompetencií pedagogických zamestnancov s návrhom profesijného štandardu	90
9.1 Vymedzenie pojmu kompetencie.....	90
9.2 Charakteristika kompetencie	92
9.3 Kompetencie učiteľa Základnej školy Horný Kelčov.....	93
10 Povinné personálne zabezpečenie primárneho vzdelávania	103
11 Povinné materiálo-technické a priestorové zabezpečenie.....	104
12 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole.....	105
13 Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so výchovno-vzdelávacími potrebami	špeciálnymi 106
13.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.....	108
13.2 Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	112

13.3 Výchova a vzdelávanie detí a žiakov s nadaním.....	115
14 Systém kontroly a hodnotenia žiakov	118
15 Systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy.....	120